

ЭДНИНГ МАШЪАСИ

Муаллим – илк бора кўлингга қалам тутқазган, сенга ўзлигингни, у орқали дунёни англатган мўътабар зот. Шу боис ҳам устоз ҳамиша элда азиз. Айниқса, ҳар йили хукуматимиз томонидан мана шу эъзозли касб ортидан халқимиз хурматига сазовор бўлаётган фидойи ўқитувчиларга 1 октябрь – йўқитувчилар ва мураббийлар куни умумхалқ байрами муносабати билан давлатимизнинг юксак мукофотлари берилиши уларнинг

хизматлари га билдирилган муносаби баҳо бўлмоқда. Жорий йилда ҳам бир гурух ўқиувчи-мураббийлар Вата-

онгида замонавий дунёқараш асосларини, юксак маънавий-ахлоқий фазилатларни шакллантириш, уларни ватанпар-

нинг фармонига кўра, ана шундай юксак мукофотларга муяссар бўлдилар.

Шу муносабат билан биз байрам шодиёнларининг шукуҳли кунларида “Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчisi” унвонига сазовор бўлган, пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманидаги 241-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Ҳабиба Алимовани мукофот билан кутлаб, кисқача сухбатда бўлдик.

(Давоми 2-бетда)

“O‘zbekiston Respublikasi xalq oqituvchisi”

нимизда соглом ва баркамол авлодни вояга етказиш, таълим-тарбия соҳасини ривожлантириш, “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”ни амалга ошириш, ёш авлод қалби ва

варлик, истиқолол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшгани ҳамда кўп йиллик самарали меҳнатлари учун Ўзбекистон Республикаси Президенти-

TASHRIF

Ahmad Abdullo ar-Rabe rahbarligidagi Quvayt parlamenti delegatsiyasining mamlakatimizga tashrifi davom etmoqda. O‘zbekiston Oliy Majlis raisining o‘rinbosari Boris Bugrov bilan uchrashdi. Suhbat chog’ida ikki mamlakatning parlamentlararo hamkorligini yanada kengaytirish bilan bog’liq masalalar yuzasidan fikr almashildi.

HAMKORLIK

Mamlakatimizda mehmon bo‘lib turgan Япония yerdan foydalanish, infratuzilma va transport vazirining o‘rinbosari S.Ivamura rahbarligidagi delegatsiya a’zolari 4 oktyarb kuni O‘zbekiston Respublikasi Bosh vazirining o‘rinbosari, Qishloq va suv xo‘jaligi vaziri N.Yusupov bilan uchrashdi. Muzokarada O‘zbekiston bilan Япония o‘rtasidagi hamkorlik barcha sohalarda, jumladan, qishloq xo‘jaligi va transport sohasida ham izchil rivojlanib borayotgani ta’kidlandi. Uchrashuvda bunday hamkorlik aloqalarini yanada kengaytirish bilan bog’liq masalalar yuzasidan fikr almashildi.

QAROR

“Standartlashtirish, metrologiya va mahsulotlar hamda xizmatlarni sertifikatlashtirish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori matbuotda e‘lon qilindi.

INSONPARVARLIK YORDAMI

Respublika shoshilinch tibbiy yordam markazining Andijon viloyat bo‘limiga AQSHdan insonparvarlik yordami 23 ta konteynerda tibbiy uskunalar, asboblar, zarur materiallar keltirildi. U mazkur mamlakat davlat departamenti tomonidan ajratilgan 50 mln. dollar miqdoridagi xayriya yordami doirasida olindi va asosan Farg‘ona vodiysi tibbiyot muassasalari uchun mo‘ljallangan. Joriy yilning bahorida Andijonga AQSH davlat departamenti vakili Jon Pol boshchiligidagi delegatsiya tashrif buyurgan edi. Ushbu tashrif paytida erishilgan kelishuvlar endilikda o‘zining amaliy ifodasini topmoqda.

ГАЗЕТАНИ ВАРАҚЛАГАНДА:

БЎШ ВАҚТИНГИЗ
ҚАНДАЙ
ҮТМОҚДА?

2-бет

БОШЛАНГИЧ
СИНФЛАРДА ИЖОДИЙ
ДАРСЛАРНИ
ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ

3-бет

“ФИЗИКА” ДАРСИ
ИМКОНИЯТЛАРИ

3-бет

ТАЛАБАРНИ
БАЖАРАЯПСИЗМИ?

4-бет

“МАЪРИФАТ”ГА
МАКТУБЛАР

6-бет

ТАЛАБАГА САВОЛ
БЕРИНГ

7-бет

УСТОЗ ҲАҚИДА
ҮЙЛАРИМ

12-бет

ТВ ДАСТУРЛАР

14-бет

ЎЗБЕКИСТОНЛИК
СПОРТЧИЛАРНИНГ
ИЛК ОЛТИН МЕДАЛИ

15-бет

“ЁЛКИН”
КРОССВОРДИ

16-бет

ЭЛНИНГ МАШЪАГАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

— Үқитувчилик масъулияті, аммо шарафли касб. Сизнингча таңлаган касбингизнинг масъулияты қандай-ю, шарафи нимада?

— Үқитувчи, менинг назаримда, гёй машъала. У ўз умраниң үзгалар йүлени ойдін қилишга багишлаган хокисор инсон. Айни бу касбингиз масъулияты ҳам шунда. Чunksи, сен ўз оромингдан, ўз ташвишингдан кечиб, шогирдинг ороми, унинг ташвиши хусусида ўйламоғинг, учраган мағлубиятiniң ўзингизни билib, ітүғидан құвона олсанғына ҳақиқи үқитувчесан. Ана шу масъулиятын гарданинга олишнинг ўзи еса шарап. Зеро, ўз тақдири, келажагини ҳар кимга ҳам топшириб қўймайдилар. Бу — ишоч демак. Бутун бир ҳалқнинг ишончига сазовор бўлиш, унинг бахт сари, келажак сари интилишига озгина бўлсанда, дадла бўлиши бахт.

— Бугун ҳаётингизни багишлаган үқитувчилик касбига меҳр қўйишингизда қандай омиллар етакчи аҳамият касб этган?

— Маълумки, инсон орзулариз яшай олмайди. Болалигим-

да менинг ҳам орзуларим кўп эди. Шулардан бири, мени илк бор мактаб остонасида кутиб олган, хат-саводни ўргатган биринчи үқитувчим Галя опа сингари үқитувчи бўлиш истаги бўлган бўлса, ажаб эмас. Чunksи үқитувчимиз бизга ҳамиша меҳрибон эдилар. Ана шу меҳрининг бир бўлаги эса менинг мурғак қалбимга у кишига ўхшаш истаги бўлиб кўчган эди. Мактабни битиргач, орзуга айланган максад боис, дастлаб 1957—1961 йилларда педагогика билим юртни, 1967 ийли эса Тошкент Давлат университетининг ҳар иккисини аъло даражадаги диплом билан якунладим. Мана, 42 йилдирки, мана шу даргоҳда меҳнат қўлмоқдаман. Албатта, меҳнатларим зое кетмади. Бугун мен үқитган кўплаб шогирдларим ҳузуримга келиб ўзингиз миннатдорчилек түйгуларини баён етишади. Булар орзуйим ушалганидан дарак эмасми?

— Үқитувчи — миллат тарбиячиси. Мана шундай этирофга мұяссар топилиш устоз-мураббийлардан теран билим, мустаҳкам ирова ва сўнмас матонат талаб этади.

Сиз бугун ўз касбдошларингизга, қолаверса, Сиз каби устозларидан бу мўътабар касбга бўлган меҳринг бир бўлганини қалбига жойлаб, келажакка ошиқаётган бўлаҗак муаллимларга қандай тилаклар билдирган бўлардингиз?

— Дарҳақиқат, устознинг миллат тарбиячиси, дея эъзозланиши бежиз эмас. Зеро, үқитувчи бугун ўзи таълим берадиган шогирдининг камолоти илиа келажакка пойдевор кўяди. Бу шундаки баландларвоз сўзлар эмас. Келажак — фарзандларимизни. Уларни камолот чўқиси сари эса биз бошлаб борамиз. Шундай экан, муқаддас даргоҳ — мактаб остонасини ҳатлаган ҳар бир үқитувчи бугун таълим-тарбия берадиган ўкувчининг тақдир, унинг келажаги ўз зиммасида эканлигини бир сония ҳам унутмаслигини истайман.

**Баҳодир ЖОВЛИЕВ,
“Ma'rifat” мухбири**

Суратда: “Ўзбекистон Республикаси ҳалқ үқитувчиси” Ҳабиба Алимованинг дарс жарайёнидан лавҳа акс этган.

Бурхон РИЗОҚУЛОВ
олган сурат.

Таътилдан сўнг янги ўкув йилини бошлаб берган сентябрь ойи ҳам ўз ниҳоясига етди. Мана шу ўтган ой давомида газетамизда бир қанча салмоқли, ўкувчини ўзига жалб этадиган мақолаю интервьюлар, ранг-баранг саҳифалару янги янги хабарлар ўзлон қилинди. Ана шу ўзлон қилинган материаллар орасидан анъанавий “Ma'rifat” танловининг бу галги голибларини аниқлаш гурӯх аъзолари орасида

“Ma'rifat” tanlovi

бўйича Ўзбекистон Қаҳрамони, Ҳалқ шоири Абдулла Орипов билан уошибирор “Маърифатли инсон узокни кўзлайди” сарлавҳали сұхбат ҳам гурӯх аъзоларининг этиборидан четда қолмади. Шоир Асқар Махкам билан бўлиб ўтган “Китобсиз најот йўқ” сұхбати ҳам яхши ин-

ФОЛИБЛАРНИ ҚУТЛАЙМИЗ

катта баҳс-мунозарага сабаб бўлди. Барча гурӯх аъзоларининг хулоса-сига кўра, танловининг сентябрь ойи натижалари қўйидагича якунланди:

Энг яхши саҳифа — “Терроризм — инсоннинг тарбиятни қарши оғат” К. Алиохонов 11 сентябрь. Шуни алоҳида таътилда жоизки, ушбу номинация бўйича газетада кўптина маколалар, жумладан, “Aks-sado” руҳни остида берилган “(но) холис хуласа” сарлавҳали саҳифа ҳам гурӯх аъзолари томонидан этироф этилди.

Энг яхши макола — номинацияси бўйича эса “Nobel mukofoti sohiblari” руҳни остида ўзлон қилинган “Янгиланинг бораётган васият” маколаси (А. Тўраев, 21.09.) танлаб олини.

Газетанинг “Mehmonxona” руҳни берилган “Имкониятни бой берманг” (К. Маткурбонов, 21 сентябрь сони) интервьюси **Энг яхши интервью** номинациясида голиб деб топилди. Яна шу номинация

тервьюлар қаторида этироф этилди.

Энг яхши янгиликка эса, “Дарсли ёзинг, илмий даража олинг” (М. Истроилов, 21.09.) янгилиги голиб деб топилди.

Энг яхши фотосурат, фотоловҳа номинацияси 1 октябрь — “Үқитувчилар ва мураббийлар куни” га багишлаб чиқарилган байрам сонида берилган сурат (Н. Мұхаммаджонов, 28.09.) лойик деб топилди.

Ана шундай қизғин баҳслардан сўнг голиб деб топилган барча голибларни чин дилдан кутлаймиз.

БАРЧА БИРДЕК ТАКДИРЛАНГАН КУН

Қибрай туманининг Геофизика қўргонида жойлашган Чингелди қишлоқ ҳужалик касбхунар колледжида Тошкент вилояти ҳокимияти, вилоят УМКХТ ҳамда ҳалқ таълими бошқармалари томонидан ташкил этилган тантанали кечага асосан академик лицейлар, касбхунар колледжлари ҳамда умумтаълим мактабларида айни кунда нафақада булишига қарамай ёш мутахассис кадрлар билан ёнма-ён меҳнат қилиб келаётган тажрибали үқитувчилар тақлиф қилинди. Тошкент вилояти ҳокими Уммат Мирзакулов йигилгандарни умумхалқ байрами — Үқитувчилар ва мураббийлар куни муносабати билан табриклиар экан, бугунги кунда республика раҳбариятингиз, хусусан, мамлакатимиз Президентининг таълим тизимига курсатади алоҳида ғамхурликларини таъкидлаб ўтди. Тадбирда ушбу байрам муносабати билан вилоят миқёсига үтказилган кўрик-танлов натижасида “Энг намунали мактаб” деб топилган Зангигита туманида

ги 42-умумтаълим мактаби жамоаси 500 минг сўм, Ангрен шаҳридаги 14-умумтаълим мактаби 400 минг сўм, Бекобод шаҳридаги 16-умумтаълим мактаби 300 минг сўм миқдорида рағбатлантирилди. Шунингдек, таълим тизимида алоҳида хизматлари, ўкувчилари республика фан олимпиадаларида энг юқори балл түплаб, муддатидан илгари олий ўкув юрти талabalari билан қутлади.

Ўзбекистон телевидениеси сұхандонлари Дибором Умарова, Галина Мельникова ва Абдумумин Утбосаровларнинг байрам дастуруни моҳирона олиб бориши даврага ўзгача шукух багишлаган бўлса, “Ўзбекнаво” эстрада-гастроль концерт бирлашмаси ўшикни ўтказибди. Абдуқодиров, Миробод тумани 147-мактаб ўкувчиси, ноёб иқтидор эгаси Сардор Қодиров ҳамда ўзларининг жозибали ракслари билан кўплаб хорижий давлатларда бетакор Узбекистон санъатини тарапнум этган “Ўзбекистон темир йуллари” акциядорлик компаниясига қарашли “Ассалом, кўш” гурухининг чиқишилари эса йиғилган үқитувчиларга яхши кайфият багишлади.

УМКХТ Маркази раҳбарининг биринчи мувовини Ҳ. Маъсудов ҳам вилоят УМКХТ мұассасаларида фидокорона ишлаб келаётган бир гурӯх үқитувчиларни “Ўрта маҳсус, касбхунар таълими аълочиши” кўкрак нишони ва Марказнинг Фахрий Ёрлиги билан мукофотлайдар. “Қарияларни қадрлаш йили” муносабати билан ўтказилаётган мазкур серфайз кечап ташкилотчиси, Тошкент

УЧ АВЛОД УЧРАШГАНДА...

Абдулла Қодирий номидаги Жиззах Давлат педагогика институтида Ўзбекистон Қаҳрамони Марат Зокиров иштирокида уч авлод учрашуви ўтказилди. Учрашувда институтнинг профессор-үқитувчилари, талabalар қатнашдilar. Тадбир меҳмони Марат Зокиров ўзи-

нинг меҳнат фаолияти ва ҳаётини ҳақида ўшларга сўзлаб берди. Нотиқ институт талаба-ўшларини яхши ўқишига, мустақил Ватанимизнинг муносаби йигит-қизлари бўлиб вояга етишига истак билдириди. Учрашув йигилгандарда катта таассурот қолдириди.

А. СОДИКОВ

Seminar

хунар коллежларининг маънавият ва маърифат ишлари бўйича директор ўринбосарлари иштирок этилди. Асосий максад — таълим муассасаларида ўқивчиларнинг ижодий қобилиятини ўстиришдағи фаолиятини кенгайтириш, уларнинг турли тўғрава клубларда олиб бораётган ишларини янада фаоллаштириш.

Таклиф этилганлар бу ердаги ҳар бир фан кабинетларини, тўғраклар фан-

сўзлашлари лицей ўкувчиларидан тузилган жамоаларнинг “Заковат” интеллектуал ўйинидаги мароҳатларини юксак баҳоладилар. Шундан сўнг таълим масканинг 3 нафар ўқитувчисидан иборат “Йил үқитувчиси” кўриктанлови ўтказилди. Унда ҳам ўкувчиларнинг турли бадиий чиқишилари на мойиш этилди.

БЎШ ВАҚТИНГИЗ КАНДАЙ ЎТМОҚДА?

лотлар ўтказиб, уларни ўзгулик сари бошлаш анча яхши самара беради.

Шу максадда Тошкент ахборот технологиялар университети қошидаги Мирзо Улуғбек номли академик лицейда УМКХТ маркази, Тошкент шаҳар УМКХТ бошқармаси, Мирзо Улуғбек туман ҳокимиётини ташаббуси билан бир кунлик семинар ўтказилди. Унда Тошкент шаҳидаги аксарият академик лицейлар ҳамда касб-

олиятини мунтазам ўргандилар. Илфор тажрибаларни оммалаштириш бора-сида фикр алмашдилар.

Ҳақиқатан ҳам мазкур академик лицейда олиб бораётган ишлар мақтаса арзигулилар. Мехмонлар физика, кимё, компютер хоналари, улардаги лабораториялар билан танишиб, топқирилек ўйинлари, театр томошаларини кўриб ҳайратда қолдилар. Айниска, ўкувчиларнинг инглиз тилида равон

Фофур ЖАБИЕВ

Дунёдаги ривожланишлар, имконияттар көнгайғани сари инсонларнинг танлаш хуқуқи ҳам чексиз даражада үсепти. Кийим-кечагу майший хизмат турларини қўйиб турайлик, Тиббий ёрдам, шахсий дахл-сизлик каби эҳтиёжларни да танлаб-танлаб, чертиб-чертуб қондирадиган даврда яшаемиз. Гапни бу руҳда бошлаганимдан мақсад, авваллари

шакллар асосидаги сенсор уйинчоқнинг ҳар бир белгисини ўрта гурух тарбияланувчиши Ҳафизулло ҳижжалаб тушунириб берди ва шаклларни йигиб, уйча, одамча, китоб тасвирларини яратди. Худди шунингдек, атроф-муҳитимизнинг табиий деталлари билан “Кичик ўрмонча”га айлантирилган табиат ҳонасида ҳам болалар ҳар бир

биз ҳайратланиш билан эшитган, кўрган, хорижликларнинг ўқиши жараёнидаги танлаш имконияти бизнинг таълим тизимимизга ҳам аста-секинлик билан кириб келаяпти. Олайлик, фарзандингиз яхши ўқишини хоҳласангиз, унга қўшимча дарс олиши учун ўқитувчи(репетитор) ёллайсиз. Ёки бўлмаса, кичконтойингиз яхши шароитларда, ширин сўз ва етук савияли тарбиячилар қўлида тарбиялануб, мактабга тайёр ҳолда боришини истасангиз ҳам, албатта, ён-атрофиниздаги рейтинги энг баланд bogчани танлайсиз. Агарда бундай bogчани сиз учун узоқ бўлиб, гарчанд кўпгина қийинчиликлар ва нокулайликлар туғдирса-да, барчасига рози буласиз. Чунки болангизнинг етуклиги барча заҳматларингиздан кўра устун туради.

Худди шундай Самарқанд вилоятининг Нарпай туманинда 17—“Наргиз” МТМни бир неча чақиридан ота-оналар излаб келишади. Шунинг учун ҳам ҳозирда 75 уринга мўлжалланган bogчада 90 нафар болажон тарбияланяпти. Бунинг сири нимада экан, деб ўйлаётгандирсиз. Айтарли ҳеч қандай сир йўқ. Фақатгина, мазкур МТМ “Мактабгача ёщдаги болалар таълим-тарбиясига қўйиладиган давлат талаблари” ва шу талаблар асосида тузилган “Учинчи минг-йилликнинг боласи” болаларни ривожлантириш ва мактабга тайёрлаш таянч дастурини имкон қадар пухта ва мукаммал бажарган ҳолда ишляяпти, холос. Шу уринда мазкур bogчадаги айрим эътиборга молик жиҳатлар ҳақида ба-тафсил тұхталишни жоиз топдик.

Хар бир маҳсус ҳоналар, янын уйин ҳонаси дейсизми, машгулотлар ҳонаси дейсизми, овқатланиш ҳоналарига ҳоз қўлланмалари билан жиҳозланган. Улар фақатгина кўргазма учун қилинмаганлигига ва ҳар бирининг яратилишида болажонларнинг ҳиссаси бўлганлигига амин бўлдим. Хусусан, геометрик

бўлиб, улар bogчанинг эркаторлари саналишади.

Бу ердан секингина чиқиб, қушни ҳонадаги нутқ ва тафаккур ўстириш бўйича утказилаётган очиқ машгулот кузатувчилари қаторига қушиламиш. Уч ёшли Фаррухбекнинг гуруҳдошларидан “байт барак”да ютиб чиққани ҳаммани қойил қолдирди ва у ўзига яраша рағбатлантириш белгиси бўлган катта қизил анор билан тақдирланди. Унинг 28 та турли мавзудаги шеърларни адашмасдан, бир пайтнинг узида навбатманавбат айтиши, албатта, урнак буладиган ҳолат. Тарбиячи Шаҳноза Буронованинг аралаш ҳолда ўтган Ватан мавзусига тегишилар аралаш сўзларидан ҳамма бир-бирига ухшамаган турлича ҳоқоялар тузиши ва уларнинг деярли барчаси тугал мазмунга эга бўлган гаплардан ташкил топган. Олдиндан тайёргарлик

шаяпти. Улар синаш учун берган тугмачаларнинг вазифаси ҳақида саволларимга хушёрлик билан жавоб бердиши. Ҳатто, бу техникани ёқишидан учиршишга булган жараённи уларнинг узлари bogча опа Дилрабо Бозорованинг кўрсатмасига асосан бажаришди. Исл-шарифларини, гурухини, ёшини, bogчанинг номини, тарбиячисининг исм-шарифини ёзиша ҳам қийналишмади. Чунки компьютер тугмачаларининг қаерда жойлашганилиги ва уларнинг вазифаси таниш бўлганлиги сабаб шундай бўлди. Албатта, диққати тарқоқ бундай шўх болажонларнинг, айтганимиздек, қўникума ва малакаларини шакллантириш осон кечмagan.

Ҳозир, қайсики, МТМ мутахассиси билан гаплашсангиз, ўз bogчасида компьютер

чоқлар мажмуаси муносиб баҳоланди.

Богчанинг изланиб, имкон топаётгандигини, иқтисодий муаммоларни ҳам уддалаётгандигини бир қарашда илғаш мумкин. Олайлик, Тошкентдан пул ўтказиш йўли билан олиб келинган сенсор, дидактик ўйинчоқлар, вилоятдаги тадбиркорларга ясатишган ранг-баранг миллий ўйинчоқлар буни исботлайди. Богчанинг камтаргина мудириаси Мехринисо Абдураҳмонова:

— Яшириб нима ҳам қилдим. Энагаларимиз буш пайтларида пишириб беришган қандолат маҳсулотларини сотувчилар бозорда сотишади. Шунинг эвазига ҳозир шанбалик ва якшанбалик гурухлар ташкил қилдик. Бу нарсага аҳолимиз ўртасида эҳтиёж бор. Чунки ҳамма ота-оналар фарзандларининг мактабга тайёр ҳолда чиқишиларни хоҳлашади. Бундан ташқари ер майдонимиздан олган даромадимизга 6 та палос, гурухларимизга пардалар, укув қуроллари, таъмирлаш воситалари олдик. Ишқилиб, ҳараткада баракат деб меҳнат қилаяпмиз.

Ҳақиқатан ҳам олдинга сильжи бўлган жойга кўпчилик назар солади. Бўлаётгандигини ўзгаришларни кўриб, “Софлом авлод” жамғарасининг туман бўлими bogчага

ТАГАБУАРНИ БАЖАРАЯПСИЗМИ?

композициядан эркин ҳолда фойдаланиб, фикрлашадилар. Масалан, bogчани опа ҳар хил барглардан ташкил бўлган гербариини кўрсатганида, қайси бири қайси дарахтнинг барги эканлигини ва уларнинг меваси қандай булишини кичконтойилар бурро-бурро айтиб беришди. Айниқса, “олма дарахти сув ичмаса, меваси кичик булади, барглари ям-яшил бўлмайди. Яхши парвариши қилинмаса, олмаси сувсиз бўлиб, қурт тушиб кетади”, деб жажжигина Шаҳнозанинг таҳлил қилиши бу ердаги болажонларда тасаввур этиш қўниқмалари ҳам етарилача шакллантирилаётгандигидан далолат беради. Ва айтиш керакки, бу гуруҳдаги деярли юз фоиз тарбияланувчидан воеа, ҳодисага мустақил ғавишда муносабат билдира олиши кузатиш мумкин. Тўгри, анча олдинлаб кетган болалар ҳам бор. Улар узурнида рағбатлантирилади. Лекин, умуман, “мум тишилаб”, жовдираганича ҳеч нарсани тушунмай ўтирганларни кузатмадик. Жами 12 нафар болалар деярли бирдек тарбиячи Тўлғоной Ражабованинг ҳар бир имо-ишорасини тезлик билан англаган ҳолда бажара олади. Шу уринда бошқа бир ҳолатни ҳам келтириб ўтмоқчимиз. Жуда кўплаб bogчаларда бўлганимизда, асосий илгорлар ва тадбир ташкилотчилари зукко ва тиришқоқ қизалоқлар бўлишган. Лекин бу масканда, асосий ишлар “йигитчалар”га юқлатилган. Нега десангиз, 90 нафар тарбияланувчидан 20 нафаргинаси қизалоқлар

курилиб, ёдланмаган ва айни дақиқаларда кечётган жараённинг гувоҳи бўлаётган отоналар ҳам буни куриб, мен каби хурсандчилигини яшира олишмади. Ёзув таҳтасига нотаниш бўлган сўзлар томонидан айтилганда ҳам болажонларни “чув” тушира олмадик. Биз хоҳлагандек, бехато сўзларни ёзиз, ўқиб беришганда, мактабга тайёрлов ишларининг бир кўриниши кўнгилдагидек, деган фикрга келдик.

Дарвоқе, машгулот қатнашчилари бўлган ота-оналар сухбат жараённида ҳар ҳафтада боғчада “Очиқ эшиклар куни” ўтказилишини ва ўзларининг бемалол бу ердаги таълим-тарбия жараённи билан танишаётгандиларни ҳам билдиришди. Она-Ватан, Конституциямиз, давлатимиз рамзлари, мадхиямиз, алломаларимиз борасидаги бадиий композицияни мусиқий дастур орқали намойиш этиш билан яқунланган бу машгулотдан сўнг bogчанинг ичкари томонидаги ҳовлисига ўтдик. Ундағи спорт майдончасида эса болаларнинг жисмоний ривожланганлик даражасини белгилайдиган давлат талабларини амалга ошириш учун керакли спорт мосламалари ва белгилари урнатилган экан. “Юлдузча” урта гурухининг болалари бирдек оппоқ кийимларда “Учди, чопди, сакради” ўйинини зўр қизиши билан ўйнашти.

Шундан сўнг болажонлар ҳар доим ошиқдиган компютер хонасига кирдик. Бу ердаги 11 та компютерни болажонлар бемалол бешкари

булишини хоҳлади. Шубҳасиз, бу замон тақозоси. Пойтахт bogчаларида кўплаб кузатиш мумкин булган бундай ҳолат, афсуски, вилоятларимиздаги МТМларда кўпчиликни ташкил қилмайди. Бироқ ушбу 17-МТМ жамоаси орзулад билан яшайвермади. Бунинг учун меҳнат қилишиди, ҳаракат қилишиди. Шу сабаб ҳам “Учинчи минг-йилликнинг боласи” давлат дастурини амалга ошириш бўйича ташкил этилган тажриба-синов майдончаларидан бири ушбу bogчада бўлди. Худди шу йили мазкур bogчада тарбиячиси “Йил тарбиячиси — 1998” республика кўрик-тандов фестивалида биринчи ўринни эгаллаб, ғолиблик эвазига 11 дона компьютерни кўлга киритганди.

Умуман, ушбу МТМ туман, вилоят миқёсида фаол жамоа ҳисобланади. Яқиндагина Нарпай туманида бўлиб ўтган “Севимли ўйинчоқлар” кўрик-тандовида ҳам От йилига бағишлаб отчаларни қатнаштириб ясашган ўйин-

Хуллас, бу жамоадаги тўғри ўйлаётгандиги иш шароити мактаблардаги таълим жараённинг ҳам самарали булишини таъминлаётганди. Яъни таълим занжирининг бошлангич асоси мустаҳкам булишига замин яратилган. Уз навбатида, унинг ягона сири, мактабгача таълим ёшидаги болалар таълим-тарбиясига қўйиладиган давлат талабларини лоқайд бўлмасдан бажаришга боғлиқ.

Насиба ЭРХОНОВА,
“Ma'rifat” мухбари

Бутун вужудингиз билан берилиб фильм томоша қиласиз, қаҳрамон билан бирга йиглаб, бирга куласиз. Роль маромига етказиб ижро этилган бўлса, у йиллар давомида хотирангиздан ўчмайди. Актёр ҳам тилга тушади, машхурликка эришади. Кейин, кейин баъзилари ҳаволаниб, юлдузлик касалига чалиниб, истеъоди ва маҳоратига ҳам қарамай ҳалқ назаридан қолиб кетса, баъзилари камтар, камсукумлиги билан обрў-эътибор қозонаверади. Эл олқиши ва хурматига сазовор бўлади.

Ражаб Адашев бугун ҳалқимиз танинган, севган, қадрлаган актёрлардан бири. У дастлаб “Ой бориб, омон қайт” фильмида Кудрат тимсолини жонлантириб, уруш ва унинг даҳшатларини ундан узоқда бўлиб ҳам кўрган, кечирган кишилар қалбидан ўрин олди. Сўнгра бир муддат унтуилган актёр моҳир ва сезигр режиссёр туфайли яна бадиий фильмлар орқали ҳалққа кўрина бошлади. Комедия жанрида суратга олинган “Абдуллаҳон” фильмида содда ва гўл, шу билан бирга олийжаноб қалб эгаси бўлган Бозорбой образидан сўнг ҳалқимиз уни яна бир бор кашф этди. “Кичкина табиб” фильми муваффақиятининг сирларидан бири эса шубҳасиз, ҳамма нарсани кўриб, билиб, сезиб юрадиган, аммо бир марта тилга келмайдиган Машраб бобо сиймосида Ражаб Адашевнинг қатнашиши, десак муболага бўлмайди. Шунингдек, меҳмонимиз “Алномиш” бадиий фильмида Култой образини яратиб имкониятларини яна бир бор ҳалққа кўрсата олди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ражаб Адашев дастлаб сўз бошлаб: “илтимос, менга қачон ва қандай санъатга кириб келгансиз, биринчи ўйнаган ролингиз, севган образингиз каби саволларни бермасангиз. Томошабинлар, муҳлисларим менинг очилмаган қирраларими ҳам билишсин. Масалан, биринчи саволингизни “бўш вақтингизда нима қиласиз?” деб беринг. Образлар, ижроларим, кинодаги ҳаётим билан ҳамма яхши таниш” дедилар. Мен ҳам худди шу саволни у кишига бериб, сухбатни бошладим.

— Ражаб ака, сизда бўш вақт бўладими?

— Албатта. Ҳар бир инсон меҳнат қиласи, ишлайди, чарчайди. Ишдан бўш вақтларida дам олади. Ўзи қизиккан нима биландир машғул бўлади. Кўпгина элнинг назаридағи кишилар “менда бўш вақт йўқ, дам олишга имкон топа олмайман, агар бўш вақтим бўлса...” деб нолишиади. Уларнинг гапларига ишонмайман. Ҳамма бўш вақт топа олади, агар истаса.

Мен ишдан сўнг телевизор томоша қилишини яхши кўраман, айниқса, спортнинг бокс тури бўйича ўтказилган турли мусобакалар тўғрисидаги кўрсатувларни мароқ билан томоша киламан Шеърлар ёзман, уйюмшларини бажараман. Бадиий китоблар ўқийман.

— Сизга қайси режиссёrlар билан ишлаш осонроқ. Баъзилар фильмни ярататган режиссёр қандай рол берса ўйнайверади. Сизчи, образ танлайсизми?

— Режиссёр менинг куч-кудратимга тўла ишонса, менга ҳар қандай ролни бера олади, агар у ўз истеъодига ишонса, мендан ҳар қандай қиёфани чиқара олади. Қарс икки кўлдан чиқади, дейишади-ку. Янги иш бошланган режиссёrlар нималарга қодирлигини билганини учун актёрнинг ўзига ташлаш кўяди. Бу билан у, биринчидан, ўзидағи режиссёrlик маҳоратини бойитади, иккинчидан, актёрдаги бор қобилиятни ишга солади. Бошқа режиссёrlар эса ижроҷидан унумли фойдаланади. Шундай вазифа беради, актёр кийналиб бўлса ҳам шуни яратади. Бу актёр учун бир мактаб ва янгилек бўлади.

— Ана шундай режиссёrlардан қай бирларини тилга олган бўлардингиз?

— Шуҳрат Аббосов, Зулфиқор Мусоқов, Хабибулла Файзиев. Айниқса, Хабибулла Файзиев хақида алоҳида гапиришим керак. У киши биринчи яратган йирик образим “Ой бориб, омон қайт” фильмида Кудрат Суюновни ижро этишимда катта жонбозлик кўрсатган. Мен бу кишидан миннатдорман. У киши менинг очилмаган қирраларимни оча олади.

— Бу саволим балки ижодингиз билан чукур таниш эмаслигимни билдириб кўяр.

Шунинг узун ота-оналаф “боламия яни қийим олиб бердим, филими велосипед совиа қилдим” деб мақтамасдан, “фарзандимни фалончи устага шогирдликка бердим, қизим фалон тикувнидан ҳунар ўғланяпти” деб кўфак керив юришларини истардим.

Меҳмонхона

шиб қолди. Ўша газетанинг бош мақоласи ўзбек киносининг муаммолари ва ютуқлари ҳакида экан. Мақолада ўзбек киночилири болалар учун фильмлар ишлаб чиқармаяпти, соф ўзбекона руҳда яратилган болалар фильмни йўқ дейилган экан. Шу кунларимизда ҳам юқорида қайд этилган муаммо мавжуд. Биринкита фильмларни истисно қилганда болалар учун жуда кам фильмлар яратилмоқда.

Яна шуни алоҳида айтib ўтиш жоизи, Ўзбекистонда 15 та киностудия бор экан. Бундай студияларнинг кўплиги яхши. Чунки томошабин ўзини қизиқтирган, ўзини қўйнаб турган муаммоларни ҳам, ҳаётий манзараларни ҳам кўриш имконига эга

билдираман. Вафот этганларини худо раҳмат қилсин. Адабиёт фанидан дарс берадиган Махкам Маъруфов деган домламиз бўлардилар (худо раҳмат қилсин). Ана ўша домлдан жуда кўп нарсаларни ўрганганман. Мактабни битирганимдан кейин ҳам у киши билан хат ёзишиб, дийдорлашиб турганмиз. Сизга бир воқеани айтаб берай. У кишининг фамилияси Маъруфов эди. Бир хатимда Маъруфов деб ёздим-да, тўғри ёздимми ёки йўқ деган мақсадда сўрқ аломатини кўйиб жўнатганман. Шуни эслаб қолган эканлар, навбатдаги учрашувимизда “сен хатингда ҳам мендан тўғри ёздимми ёки нотуримни деб сўрайсан-а” деган эдилар. Кейин рус тили ва адабиётни фанидан сабок бергувчи Ирина Умирова исмли муаллимам ҳам менга кўпгина яхши нарсаларни ўргатган. Санъаталифбосини ўрганишимда ўша киши катта ёрдам берган. Мактаб саҳнасида кўйиладиган барча томошаларга у киши режиссёрлик қилар эдилар. Санъаткор бўлишимда ана шу инсоннинг менга билдирган ишончи ҳам муҳим ўрин тутган.

— Дўстликка муносабатнинг билмокчидим.

— Дўстлик мураккаб нарса. У ҳаётга муҳаббатдай гап, назаримда. Дўстига боғланниб қолган бир инсон учун майдо-чўйда арзимаган нарсалар катта йўқотишга сабаб бўлса, бундай дўстликнинг охири яхши бўлмайди.

— Кинодан ташқари санъатнинг яна қайси турларига қизиқасиз?

Лекин, назаримда, сиз ўз иқтидорингизни анча кеч намоён этяпсиз. Шу нарса кўнглигизга ҳижиллик сошлариди?

— Ҳар қандай актёрда бирин-

чи бор образ яратганида, мен бундан ҳам яхшироқ ўйнашим мумкин эди ёки бошқа бир актёрнинг ижросини кўриб мен бундан ҳам яхшироқ жонлантира олардим бу образни, деган ўй бўлади. Кейин режиссёр биладики, танлаган актёрида ўзи қидирган характерлар, феъл-атвор бор. Кейинги фильмларда эса режиссёр ҳам актёрнинг олдинги ижроларига қараб унга рол тақдим этади. Ҳар қандай профессионал актёри видео камера олдида ҳаяжон босади. Унинг ҳаёлида доимо мен зинапоядан юқорига кўтарилипман. Мана шу зинапинг охирига етаманинни ёки йўқ. Ярим йўлда тўхтаб қолмайманни, деган саволлар бўлади. Камеранинг олдида ўзи зинапинг қайси поғонасидалигини билмайди. Бу қандоқ ўйнаркин, қаерда хато киларкин, деб унга кўз тикканлар кўп. “Бир қараш, бир нигоҳ, ярим сўз — бир сўзга адашиб кетса”, — деб кутиб ўтиришиади. Ваҳоланки, актёр учун тутилиш, қоқилиш оддий нарса. Бизда дубл деган гап бор. Бир дубл, икки дубл, уч дубл. Чет эллис киноижодкорлар хаттоқи ўн-ўн беш дублдан фойдаланишиади. Актёр энг қисқа вақтда дейлик битта дублнинг ўзидаётк бор маҳоратини, санъатини ишга солиши керак. Хато қилмасликка ҳаракат қилиш лозим.

— Бугунги ўзбек бадиий фильмлари ҳакида нима дея оласиз. Уларнинг ютуқ ва камчиликлари нималардан иборат деб ўйлайсиз?

— Куни кеча қўлимга 76-80-йилларда нашр этилган “Ўзбекистон маданияти” газетаси ту-

бўлади. Ўзбек киносининг хатолари ҳам, ютуқлари ҳам бор. Ҳусусий киностудиялар ишлаб чиқараётган фильмларнинг савијасини паст деб бўлмайди, уларнинг савијаси ўртacha. Биринчи марта фильм ярататдан режиссёrlар ўша фильмнинг муваффақиятилчиши учун профессионал тасвирилар, сценарий муаллифлари, актёрларга таяниши мумкин. Кинонин кимдир кўллаб-кувватлаши керак. Юксак савијада суратга олинган фильмларни ҳалқ кутмоқда.

— Ражаб ака, газетамизнинг асосий муштариylари муаллимлар, таълим фидоийлари. Биринчи муаллимингиз, шу даражага етишишиниз учун хэмзат қилган инсонлар ҳакида нималар дея оласиз?

— Мен Самарқанд вилоятининг Ургут туманиндағи 1-мактабда таълим олганман. Биринчи сингла борганимда жуда ҳам кичкина эдим ва синфонага кирганимда ўйга кетаман деб йиглаганим эсимда. Мен ўн бир йил ўқиган бўлсан жуда кўп ўқитувчилар дарс берган. Айниқса, инглиз ва немис тили фанларидан ҳар иили янги ўқитувчилар келишади. Бир йил инглиз тили бўлса, иккичини иили немис тилини ўрганардик. Шунинг учун наинглишини, на немис тилини мукаммал билмайман. Эндиэнди инглиз тилини ўрганяпман. Барига ўқитувчимни яхши эслай олмайман. Болалигимда ҳарф ўргатиб, менинг шу даражага етишишига ўз хиссаларини кўшган устозларимнинг ҳар бирига миннатдорчилигимни

— Санъатнинг барча турларига қизиқаман. Театрга боғланниб қолганман. Бирор хонанда ўнта кўшик яратган бўлса, шулардан икки ёки учтаси машхур бўлиб кетади. Кўшиқчиларни ҳам у яхши кўшик айтмаяпти, чет эл хонандаларига тақлид қиляпти деб айбламаслик керак. Уларнинг ҳам ўз олдига кўйган мақсад-муддаоси бор. Пантомимо санъати мени доимо ўзига тортади. Массел Мансо исмли француз Пантомимочиси бор. Ўша Тошкентга келиб томоша қўрсатганида, ҳар бир чиқишини мароқ билан томоша қилганман. Кейинчалик ўша томошаларни ҳаёлимда қайта гавдалантириб, ижодий кечаларда томошабинлар эътиборига ҳавола этганман. Тасвирий санъатнинг графика йўналишида суратлар чизиб турман.

— Спортивнинг қайси тури билан шуғулланасиз ёки шуғуллангансиз?

— Баскетбол ўйнаганман. Бир воқеа сабаб бўлиб баскетбол ўйнамай кўйдим. Югуриб кетаётib, сакрэтган коптоқни босиб олиб йикилиб тушгандан ва жароҳат олганман. Шу-шу коптоқка яқинлашмайман.

— Агар мабодо ошпазлик санъатини кўрсатиш лозим бўлса, сиздан яхши ошпаз чиқармиди?

— Авваллари картошка қовуришга ҳам ўқувим бўлмаган. Лекин ҳозир ҳар қандай таомни масаллик етарли бўлса, мазали, чиройли қилиб тайёрлай оламан. Фақат ҳамир қилолмайман, ҳолос.

— Фарзандларингизнинг

қай бири сизнинг йўлингизни ташлади?

— Хеч бири актёр бўлмади. Тўрт нафар фарзандим бор. Катта қизим ўқитувчи. Коллежда дарс беради. Ўглим радиотехника соҳасида ишлади. Кичик қизим ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети талабаси. Уларга болалигиданок “агар санъаткор бўлишини ният қилсангиз, олдин бир касбни, бир ҳунарни ўрганасизлар” деб шарт кўйганман. Шунинг учун фарзандларим истаганимдек ҳам ҳунарли, ҳам етарлича маълумотли бўлишиди. Кичкина ўглимиз шўҳроқ чиқди. У ҳозирча бирорта касбнинг бошини тутганича йўқ.

Ўзбекистонда олти нафта касб билан шуғулланамиз. Бу фильмлардаги овозларни тиклаш. “Ўзбекфильм”, “Ўзбектелефильм”да яратилган барча фарзандларга у киши режиссёрлик қилар эдилар. Кейин рус тили ва адабиётни фанидан сабок бергувчи Ирина Умирова исмли муаллимам ҳам менга кўпгина яхши нарсаларни ўргатган. Санъаталифбосини ўрганишимда ўша киши катта ёрдам берган. Мактаб саҳнасида кўйиладиган барча томошаларга у киши режиссёрлик қилади. Отларнинг дупури, калиш, этик ёки туғлида юрганда чиқадиган овозларни жойжига кўйиб чиқамиз. Мана шу касбим орқали ҳам анча-мунча эътибор қозонганман. Бизни бошқа студияларга ҳам таклиф қилишади, фильмлардаги овозларни тиклаш берамиз. Ҳар бир одамга барибир уч-туртта ҳунар керак. Ҳалқимиз ҳунарли хор бўлмайди, деб бежиз айтмас экан-да. Шунинг учун ота-оналар “боламга янги кийим олиб бердим, ўглимга велосипед совиа қилдим” деб мақтамасдан, “фарзандимни фалончи устага шогирдликка бердим, қизим фалон тикувчидан ҳунар ўрганяпти” деб кўкрак керив юришларини истардим.

— Баъзилар шон-шуҳратиз, баъзилар бойликсиз, яна кимлардир нималардирсиз яшолмайман деб ўйлашиди. Сизчи, нимасиз яшашим мумкин эмас деб хисоблайсиз?

— Киносиж яшайолмасам керак. Агар кино бўлмай қолса яшашим мумкин бўлар, унда мен “мен, яъни Ражаб Адашев” бўлмай қоламан. Унда бошқа бир муҳитга кўнишишмади. Бу эса менга жуда-жуда кийин бўлади. Шунда ҳам яшаш

Маълумки, ҳар бир нашрнинг уни инициқ кутувчи ўз ўқувчиси, ихлосманди бўлади. Жумладан, “Маърифат” газетасининг ҳам муштарийлари талайгина. Бу таҳририятимизга келаётган мактублар оқимиининг кўплигида ҳам намоён. Муҳими, газетанинг номига газетхонлар томонидан битилган мактубларда уларнинг юртимизда бўлаётган ўзгаришлардан тортиб, жаҳонда юз бераётган ҳар бир воқеа-ҳодисаларга бефарқ эмасликлари бизни қувонтиради. Эътиборингизга, бир неча мактубларни ҳавола этишдан олдин баъзиларига тўхталиб ўтиши лозим топдик.

Бугун юртимиздаги ҳар бир фуқаро ўз меҳнати билан Ватан мустақиллиги-ни мустаҳкамлашга, унинг қудратини ошириш, буюк келажакка пойdevор қўйишга интилаётганлиги бежиз эмас, албатта. Зеро, Юртбошимиз таъкидланларидек, фарзандларга озод ва обод Ватан қолдириш бурч. Ана шу бурчнинг маъно-моҳиятини теран англаб, ўз меҳнати билан бу ишга ҳиссасини қўшишга интилаётган Наманган вилоятининг Янгикўргон туманида истиқомат қилувчи ихтисослашган мактаб-интернати ўқитувчиси Аҳмаджон Холматов жумладан шундай ёзади: “Мустақилликдан кейин бутун юртимиз ва Тошкент кундан-кунга чирой очиб, жаҳонга ўзини кўз-кўз қилмокда. Бу Юртбошимиз раҳнамолиги, оталарча ғамхўрлиги туфайли амалга ошаётгани хеч кимга сир эмас.

ли амалға ошаттани ҳеч кимға сир эмас. Бу ғамхүрликка жавобан мен, оилам, маҳаллам, қариндош-уругларим, қолаверса, барча туман меҳнаткашлари доимо покиза дил ва ҳалол меҳнатимиз билан жавоб беришга ошикмокдамиз”.

Албатта, мақсадға айланиб улгурған

СОБИК ЎҚУВЧИЛАР ТУҲФАСИ

Мактаб — муқаддас даргоҳ. Унда юрт эртаси камол топади. Шу боис ҳам мактабларга қаратилган эътибор Ватан тақдири, миллат келажагига қайғуриш демакдир. Бугун айни шу олий мақсад — юртнинг буюк истиқболини яратиш, давлатимиз истиқлонини мустаҳкамлаш йўлида хукуматимиз қаторида кўплаб саховатпеша инсонларнинг ҳам мактабларга эътибори кучайди. Айниқса, бундай эзгу ишларга ана шу муқаддас даргоҳда йиллар давомида таълим-тарбия олган битирувчи синф ўқувчиларининг бош бўлаётганилиги эътиборли хол.

қинда Пахтаки тумани-
и 37-ўрта мактабнинг
ойига яна чирой қўшил-
Мазкур мактабни 1982
да битириб чиққан со-
ўқувчилар томонидан
таб ҳовлисининг кира-
ишида миллий ҳашамат-
парвоза кал қўтарди.

дарвоза қад күтәрди.
Оугун мактаб ўқитувчи-
ўқувчилари, уларнинг
оналари ҳам ушбу та-
бусдан мамнунлар. Чун-
мактабларнинг кўркам-
и бир томондан ўқувчи-
ўзига тортса, иккинчи-
бундай хайрли ишнинг
ан собиқ синфдошлар
онидан амалга оширил-
лиги ҳозирда шу даргоҳ-
аҳсил олаётган ўқувчи-
учун ибрат.

— Мазкур синф ўқувчиларининг барчаси ёшлигидәйк изланувчан, ташаббускор, қалблари билимга ошуфта йигит-қизлар эдилар, — дейди мактаб ўқитувчиси Нурхон Мирзаева. — Бугунги кунда эса уларнинг мактабга қилган бундай тухфаларидан фаҳрланаман. Чунки ана шундай оқил фарзандларнинг камол топишларида менинг ҳам озгина бўлса-да, меҳнатим сингемни сингдириб боришимиз керак. Бунинг учун эса биз она тили ва

ДИ

Хоразм вилоятини шу билим даргоҳини шув кечаси ўтказилди устозлари бир пис 40 йил... Шу давр...

Биз ана шундай Фикри теран ўқувчиларнинг сафи янада кенгайишига тилак билдирамиз.

Э.ОТАМУРОДОВ
мөхнат фахрийси

Инсон умрини оқар дарёға қиёс-лашади. Дарҳақиқат, у ўз бағрига кунларни, ойларни, йилларни, у билан боғлиқ воқеаларни олиб ум-мон сари, манзил сари ошиқади. Дилда эса ўша йиллар билан боғлиқ бўлган хотиралар шукуҳи қолади. Ана шундай умргузаронликнинг энг тотлиси, болалик, ўқувчилик давридир.

Ана шу бегубор паллаларда бизни юксакликлар сари чорлаган, митти тасаввури изни бойитган муаллимлар, улар ҳақидағи хотира-лар күнглимиңда “Үқитувчилар ва мураббийлар куни” умумхалқ бай-рами боис яна бир қадар ойдин ҳолда намоён бўлди. Бизда шундай илиқ таассурот қолдирган устози-миз, мураббийимиз Бувайда тума-нидаги I-ўрта мактаб математика фани үқитувчиси Тургунали Жан-баровга мактуб йўллаб, шодиёна сабаб кўнглимдан кечган гапларни қофозга туширишга жазм этдим.

*Ассалому алаїкум устоз! Тани-
сихатингиз яхшими? Мактабни бун-
дан 15 йил аввал битирган Назираю
Санобар, Гулчехраю Руқия, Иҳтиёру
Салим, Шуҳрату Илҳомлар борми?
Хозирги ўқувчиларингиздан бизни топ-*

Бизнинг синфимизга раҳбарликни олганингиздан кейин мактабнинг эн намунали синфиға айландик. Аввало, сиз билан биз ўқувчиларнинг ўртасида ҳеч қандай тұсиқ жүйк әди. Синфга оид ҳар қандай муаммони бирга ҳал қылардик. Мактабда, тумандың ўтка-зиладиган тағдирларда бизнинг синфимиз энг фаол әди. Болаларни дарс-жазықтырудың үшін өз үшін қам бүз-

ламаганларни койымасдингиз. Фақат-
гина “Математика шунчаки сонни
сонга құшиш-айириш деб бепарво
қараманғ, аслида ҳаётдаги аниқ
ұлчовни олишда айнан математик
хисоб-китоб асқотади”, дердингиз.

СІЗНИ ЁДГА СОЛАР ЎПІЛДАРДЫНДЫЗ...

дү. Хамма дарсингизга ошукарди

... Ўқувчиларингиз ичида биргина мен математика илмига у қадар хушламасдан қарадим. Дунё ҳақидағи ҳали төр тасаввурларимни құшув айирув амаллари әмас, сұз сөхри, байдыятта қизиқиши банд этган әди. Гарчанд, математика фанини яхши ўзлаштирумаган бұлсам-да, сиздан ҳаёт дарсини ўзлаштирудим. Бу сабактар умримнинг ҳар дамида менге аскотади. Шундай пайтларда сизни күп эслайман, үстоз!

га құшилиб кетардингиз. Сценарийлар ёзіб, сақна күринишлари тайёрласак, сиз ҳам биз билан роль ижредіңдердіңгиз. Намунали дарсларни текширишга кирғанлар бу синфда ким фаолу ким қолоқ билолмасдилар. Болиси, ҳамма ўқувчилар сизнинг дарснингизни яхши ўзлаштиришга интиларди. Синфдаги ҳар бир боланинг феъл-атвори, оиласвий ақволи, дарсларни қандай ўзлаштираётгандығыдан хабардор әдінгиз. Сизнинг фанингизни ўзлаштиrolмаганларни, дарс тайёр-

күллаган экансиз. Чунки ҳозирги замонавий ўқитиши усулларига биноан ўқитувчи билан таълим оловчи ўртасида ҳеч қандай тұсық бұлмаслиги, ўқувчиларни күпроқ мустақил ишлашга, муттасил фикрлашға ундаш сизнің фаолиятингизда мужассам әді. Болалар билан ишлаши яхши күрардингиз.

Шунга ҳам үн беш ылдан ортиқ вақт бұлды. Қанча сувлар оқиб кетди. Олий ұқув юртини битирдим. Үзим орзу қылған журналистка со-

Istoty z domu

ҳасини әгаладым. Бугун сиз сингари толиби илмларга устозлик қилаётірман. Ҳар гал талабалар олдига кира-ётғанимда, албатта, хаёлимдан ўтасиз. Дарс ўтиши усулингиз, сұзларни ишлатишшінгизни әслайман.

Биз, олдинги ўқувчиларин гизниң фарзандлари эдик. Энди бизниң фарзандларимизга таълим-тарбия берәёттисиз. Күплаб шогирдларин гиз бор. Уларниң бир қанчаси ҳозир сиз билан ажадаш.

Мактабни битираётганимизда “Мен құлымда ўқыған ҳар бир ўқув-чини әслайман. Тақдирі билан қизи-қаман. Аммо уларнинг ҳаммаси ҳам мени ёдга олавермаса керак”, деган-дингиз. Синфдош дұстларни, дүгона-ларни күрганды, сизни әсласак, мен ҳақимда сұрашингизни, оилам, фар-зандларимни суриштиришиңгизни ёки газеталарда номимни күрсангиз, су-юнишингизни айтшаади. Ноқулаң

**Назира ҚУРБОН қызы,
журналист”**

Собиқ иттифоқ давридан месроқ бўлиб қолган таълим тизими фақат кўрсатилган йўлдангина юрадиган "сўзиз ижрочи" тайёрлашга йўналтирилган эди. Аксарият ҳолларда талабаларга ўзлаштиришнинг репродуктив даражасидаги билимлар берилган, холос. Бунда талабалар ўқиганини, кўрсатилганини ёки эшиганини тақорлаб бериш намойиш этилган усуллардаги масала ёки мисоллар ечиш билан чегараланган.

Бундай ўқитиш хотира кучига асосланган бўлиб, талабаларнинг мустақил, ижодий фикрлаш қобилиятларини деярли ривожлантирган. Агар талаба олдин ўргатилганга нисбатан бироз бошқачароқ вазиятга тушиб қолса, ўзини ўйқотиб қўяди. Бу ҳолатни профессор В.Каган қўйидагича хотирлайди (қисқартириб олинди): "Менга касал бўлиб қолган 10-синф математика ўқитувчisinинг ўрнига дарс ўтишга тўғри келиб қолди. Геометрия дарси эди. Мен журнадаги баҳоларга асосланиб, "энг кучли" ўқувчини жавоб беришга тақлиф килдим ва унга, учбурчак учларига қўйилган А, В, С ҳарфларини бошқалари билан алмаштириб, теоремани исбот килишини сўрадим. Бу ҳолат уни дастлаб таажжубга солди, сўнгра эса қатъий норозилик пайдо қилди. У теоремани исбот қилишдан бош тортди. Синфда ғаловур кўтарилди. Сўнгра мен ўқувчиларга мурожаат килиб: хўп, яхши, ўқитувчи қандай тушунтирган бўлса, шундай сўрайман, лекин бир ўқувчи теоремани бошидан охирigacha эмас, балки маълум бир қисмини исбот килиб беради, дедим. Синфга чукур суқунат чўқди. Бир ўқувчини теореманинг муайян бир қисмини исбот килишга чиқардим. У эса: "Мен теоремани фақат бошидан охирigacha кетма-кетлиқда (!) сўзлаб бероламан", деди. Синфда яна шовкин сурон бошланди. Менга нисбатан қатъий норозилик кайфияти вужудга келди".

Хўш, нега талабаларнинг ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантириш бугунги кунда дол зарб муаммога айланниб қолдид? Чунки бизнинг олий мақсадимиз келажакда хукуқий-демократик жамият куриш экан, Юртбоши миз таъкидлаганларидек, "Агар

билилор фикрлашга ўрганаса, таълим самараси пост бўлиши, муқаррар. Албатта, билим ҳам керак. Аммо билим ўз йўлига. Мустақил фикрлаш ҳам катта бойликдир". Талабаларни ана шу бойликнинг эгаси килиб тайёрлаш ҳар бир муаллимнинг муҳим вазифаси бўлмоғи даркор. Бозор иқтисодиёти шароитида ҳар бир фуқаро ўз шахсий ва ижтимоий ҳаётидаги содир бўладиган муаммолар ечимини ўзи топиш малакасига эга бўлиши зарур.

Талабаларнинг ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантириш учун нима қилиш керак? Мавжуд ўқитиш усулларини юқорироқ самара берадиган қандай янгилик билан алмаштириш даркор? Педагогик адабиётларни ўрганиш ва кузатишлар шуну кўрсатадики, талабаларнинг фикрлаш қобилиятини ри-

фикрлаш қобилиятини ривожлантирувчи саволлар қандай мазмунда бўлиши керак? Бизнинг фикримизча, тўғри жавоби ўқув адабиётларда (дарслик, қўлланма, маърузалар матни ва х.к.) яққол баён этилмаган саволгина талабани фикрлашга мажбур қиласди. Масалан, матндан парча ўқиб бўлгандан сўнг, талабаларни фикрлашга чорловчи қўйидаги саволларни бериш максадга мувофиқдир: "Бу парчага қандай сар-лавҳа қўйиш мумкин?", "Парчадан, унинг мазмунини тўла-тўқис англашувчи бешта таянч сўз топинг?", "Парчадаги қайси воқелик сиз учун муҳимроқ?", "Сиз муаллифа қандай савол берган бўлардингиз?": Бу саволларга жавоб беришда талабалардан таҳлил, синтез, таққослаш, исботлаш, муносабат билдириш каби юқори интеллектуал амаллар талаб

лар тингловчиси сифатида ўқитишининг интерфаол усулларини ўзлаштирганим ва бу усулларни институтимизнинг 50 дан ортиқ профессор-ўқитувчилари ҳам етказа олганини мамнуният билан эътироф этаман.

Шу йил март-июнь ойларида Намангандан мухандислик-педагогика институти ва Намангандан Давлат университетида ўтказилган семинарлар ҳам ўз моҳияти жиҳатидан муҳим аҳамиятга эга бўлди. ОЖИ Ўзбекистон КЖ дастур мувофиқлаштирувчиси Е.Мельников томонидан уюштирилган бу семинар машғулотлари етакчи тренерлар Н.Шустова, И.Холдрова, М.Исмоилова, М.Муродова ва бошқалар томонидан интерфаол семинарлар шаклида кизиқарли тарзда олиб борилди.

Талабалар ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантирувчи усулларни жорий этишда Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирилиги томонидан муҳим кўрсатмалар берилаеттани алоҳида ўтиборга сазовордир. Хусусан, академик С.Гуломовнинг "Народное слово" (2002 йил 7 июн) газетасида эълон килинган "Письменные работы и качество образования" мақоласида кўтарилиган масалалар фикримизнинг яққол далилидир. Бу мақола барча олий ва ўрта маҳсус мактаб муаллимлари учун хотира кучига асосланган таълимдан талабалар тафаккурни ривожлантирувчи таълимга тезрок ўтишларида дастурламал бўлиши табиийдир. Шунингдек, вазирликнинг шу йил 10 июндаги "Олий таълим тизимида критик (таҳлили) фикрлашни ривожлантириш тўғрисида"ги 171-сонли бўйруғи билан тасдиқланган методик тавсияларда ҳам талабаларни ижодий мустақил фикрлаш қобилиятини ривожлантирувчи таълимга ўтиш, шу куннинг долзарб муаммоларидан бири эканлигига қатъий ишора қилинади. Таърибалорнинг тасдиқлашига қаранди, мустақил фикрлашни ривожлантириш учун" халқаро дастури аҳамиятини алоҳида тақидлаш лозим. У жаҳондаги 30 га яқин мамлакатларни талаб қилиб, улар фақат эслаб қолганини айтиб бериш билан чегараланаар экан. Шунинг учун бўлса керак, талабалар ўзлаштирган билимлар кўп ҳолларда китобий бўлиб, улар амалиётда жиддий қийинчиликларга дучор бўлишлари ҳам сир эмас.

МАЛАБАТ САВОЛ ҲЕРИЖ

вожлантиришнинг энг муҳим омилларидан бири — ўқитувчининг уларга берадиган саволи экан! Институт малака ошириш курси тингловчилари, Касб таълими йўналиши сиркти бўлимида таълим олаётган мухандис-педагоглар хамда "Илгор педагогик технологиялар ва ўқитувчининг интерактив методлари" курси тингловчилари билан ўтказилган анкета-сўровлар шуни кўрсатадики, ўқитувчиларнинг талабаларга берадиган саволларининг олий ўқув юртларида 75 фоизи касб-хунар коллежларида эса 85 фоизи улардан далилий билимларни талаб қилиб, улар фақат эслаб қолганини айтиб бериш билан чегараланаар экан. Шунинг учун бўлса керак, талабалар ўзлаштирган билимлар кўп ҳолларда китобий бўлиб, улар амалиётда жиддий қийинчиликларга дучор бўлишлари ҳам сир эмас.

Хўш, талабаларнинг

қилинади. Ўқитувчининг саволи тўғрисида сўз юритилар экан, унинг аниқ, лўнда, тушунарли ва ихчам бўлиши, бир савол билан фақат битта ўқув элементи (тушунчага)нинг сўралиши ҳамда унда таянч сўз ёки иборалар иштирок этишига алоҳида ўтибор бериш зарур.

Талабалар фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда Ж.Стип, К.Мередис ва Ч. Темплларнинг "Ўқиши ва ёзиш критик (таҳлили) фикрлашни ривожлантириш учун" халқаро дастури аҳамиятини алоҳида тақидлаш лозим. У жаҳондаги 30 га яқин мамлакатларни талаб қилиб, улар фақат эслаб қолганини айтиб бериш билан чегараланаар экан. Шунинг учун бўлса керак, талабалар ўзлаштирган билимлар кўп ҳолларда китобий бўлиб, улар амалиётда жиддий қийинчиликларга дучор бўлишлари ҳам сир эмас.

Хўш, талабаларнинг

қилинади. Илмий иш учун домла эмас, балки, аудитория баҳо беради.

Самарқанд Давлат чет тиллар институти ва Ўзбекистон Миллий Университетида СЕР ўқув курсларини олиб бориш маҳсус домлаларга топширилган. Миллий университетда 2000-2001 йилларда "Ижтимоий сиёсат", "Социология теорияси", "Европа Иттифоқи: ҳокимият ва сиёсат", "Этник конфликт регуляцияси", "Демократик этник конфликт регуляцияси", "Криминология", 2001-2002 ўқув йилида эса "Халқаро муносабатлар", "Европа Иттифоқи" курслари олиб борилди. Курсни тамомлаган талабаларга сертификатлар топширилди. Энг муҳими, қўлга киритилган сертификатлар эмас, балки, замонавий билимларнинг эгалланишидир. Талабаларнинг халқаро конференцияларда ўз илмий ишларини инглиз тилида баён қилиши ҳам юксак аҳамиятга молиқдир.

Дилшод ШАРИПОВ,
ЎзМУ талабаси

Taklif

лар тингловчиси сифатида ўқитишининг интерфаол усулларини ўзлаштирганим ва бу усулларни институтимизнинг 50 дан ортиқ профессор-ўқитувчилари ҳам етказа олганини мамнуният билан эътироф этаман.

Шу йил март-июнь ойларида Намангандан мухандислик-педагогика институти ва Намангандан Давлат университетида ўтказилган семинарлар ҳам ўз моҳияти жиҳатидан муҳим аҳамиятга эга бўлди. ОЖИ Ўзбекистон КЖ дастур мувофиқлаштирувчиси Е.Мельников томонидан уюштирилган бу семинар машғулотлари етакчи тренерлар Н.Шустова, И.Холдрова, М.Исмоилова, М.Муродова ва бошқалар томонидан интерфаол семинарлар шаклида кизиқарли тарзда олиб борилди.

Талабалар ижодий фикрлаш қобилиятини ривожлантирувчи усулларни жорий этишда Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирилиги томонидан мухим кўрсатмалар берилаеттани алоҳида ўтиборга сазовордир. Хусусан, академик С.Гуломовнинг "Народное слово" (2002 йил 7 июн) газетасида эълон килинган "Письменные работы и качество образования" мақоласида кўтарилиган масалалар фикримизнинг яққол далилидир. Бу мақола барча олий ва ўрта маҳсус мактаб муаллимлари учун хотира кучига асосланган таълимдан талабалар тафаккурни ривожлантирувчи таълимга тезрок ўтишларида дастурламал бўлиши табиийдир. Шунингдек, вазирликнинг шу йил 10 июндаги "Олий таълим тизимида критик (таҳлили) фикрлашни ривожлантириш тўғрисида"ги 171-сонли бўйруғи билан тасдиқланган методик тавсияларда ҳам талабаларни ижодий мустақил фикрлаш қобилиятини ривожлантирувчи таълимга ўтиш, шу куннинг долзарб муаммоларидан бири эканлигига қатъий ишора қилинади. Таърибалорнинг тасдиқлашига қаранди, мустақил фикрлашни ривожлантириш учун" халқаро дастури аҳамиятини алоҳида тақидлаш лозим. У жаҳондаги 30 га яқин мамлакатларни талаб қилиб, улар фақат эслаб қолганини айтиб бериш билан чегараланаар экан. Шунинг учун бўлса керак, талабалар ўзлаштирган билимлар кўп ҳолларда китобий бўлиб, улар амалиётда жиддий қийинчиликларга дучор бўлишлари ҳам сир эмас.

Талабалар фикрлаш қобилиятини ривожлантиришда Ж.Стип, К.Мередис ва Ч. Темплларнинг "Ўқиши ва ёзиш критик (таҳлили) фикрлашни ривожлантириш учун" халқаро дастури аҳамиятини алоҳида тақидлаш лозим. У жаҳондаги 30 га яқин мамлакатларни талаб қилиб, улар фақат эслаб қолганини айтиб бериш билан чегараланаар экан. Шунинг учун бўлса керак, талабалар ўзлаштирган билимлар кўп ҳолларда китобий бўлиб, улар амалиётда жиддий қийинчиликларга дучор бўлишлари ҳам сир эмас.

Хўш, талабаларнинг

қилинади. Илмий иш учун домла эмас, балки, аудитория баҳо беради.

Самарқанд Давлат чет тиллар институти ва Ўзбекистон Миллий Университетида СЕР ўқув курсларини олиб бориш маҳсус домлаларга топширилган. Миллий университетда 2000-2001 йилларда "Ижтимоий сиёсат", "Социология теорияси", "Европа Иттифоқи: ҳокимият ва сиёсат", "Этник конфликт регуляцияси", "Демократик этник конфликт регуляцияси", "Криминология", 2001-2002 ўқув йилида эса "Халқаро муносабатлар", "Европа Иттифоқи" курслари олиб борилди. Курсни тамомлаган талабаларга сертификатлар топширилди. Энг муҳими, қўлга киритилган сертификатлар эмас, балки, замонавий билимларнинг эгалланишидир. Талабаларнинг халқаро конференцияларда ўз илмий ишларини инглиз тилида баён қилиши ҳам юксак аҳамиятга молиқдир.

Хўш, талабаларнинг

қилинади. Илмий иш учун домла эмас, балки, аудитория баҳо беради.

Самарқанд Давлат чет тиллар институти ва Ўзбекистон Миллий Университетида СЕР ўқув курсларини олиб бориш маҳсус домлаларга топширилган. Миллий университетда 2000-2001 йилларда "Ижтимоий сиёсат", "Социология теорияси", "Европа Иттифоқи: ҳокимият ва сиёсат", "Этник конфликт регуляцияси", "Демократик этник конфликт регуляцияси", "Криминология", 2001-2002 ўқув йилида эса "Халқаро муносабатлар", "Европа Иттифоқи" курслари олиб борилди. Курсни тамомлаган талабаларга сертификатлар топширилди. Энг муҳими, қўлга киритилган сертификатлар эмас, балки, замонавий билимларнинг эгалланишидир. Талабаларнинг халқаро конференцияларда ўз илмий ишларини инглиз тилида баён қилиши ҳам юксак аҳамиятга молиқдир.

Хўш, талабаларнинг

қилинади. Илмий иш учун домла эмас, балки, аудитория баҳо беради.

Самарқанд Давлат чет тиллар институти ва Ўзбекистон Миллий Университетида СЕР ўқув курсларини олиб бориш маҳсус домлаларга топширилган. Миллий университетда 2000-2001 йилларда "Ижтимоий сиёсат", "Социология теорияси", "Европа Иттифоқи: ҳокимият ва сиёсат", "Этник конфликт регуляцияси", "Демократик этник конфликт регуляцияси", "Криминология", 2001-2002 ўқув йилида эса "Халқаро муносабатлар", "Европ

Т/Р	Муаллиғининг ИШФ.	Маъруза матни номи	Яратилинганини	Тавсия килинганинига тутиштити	45. Абдурахмонов А. У., Ахметов К. С., Фоиназаров С., Мухаммадиев Д.	"Информацион технология"	2000	ТошДАУ	92. Лян Г. М., Сирлобеева З.	"Математический анализ"	1999	Ўзму	148. Хошимов Г. М.	"Таржимонлик мутахасислиги кириш"	2000	АндрДПИ	194. Эниназаров К.	"Цитология"	2001	ТерДУ	241. Даминов А. Д.	жараёнлари назарияси"	2000	ТБЕИ
I блок-гуманитар ва ижтимоий-иктисодий фанлар																								
1.	Юнуров Р., Жамолидонов Ф.	"Хозигри ўзбек адабий тили"	2000	ТДРУ	46. Ахмедов Х. А.	"Ботаника"	2000	ТошДАУ	93. Аминов С. Н.	"Марказий Осиё гидрологияси"	2000	Ўзму	149. Аминов С. Н.	"Физика-калиддикиме"	2000	ТошДАУ	195. Шарофиддинова Х.	"Психология ўқитиш методикаси"	2001	ТерДУ	242. Мирзатеев А. А.	"Метрология ва стандартлар"	2001	ТБЕИ
2.	Бойиматов Б., Топилов Н., Абдусаломхўжаев Н., Холмурадов А.	"Саннат тарзи"	2000	ТДРУ	47. Абдусаматов А., Зияев Р., Уринов Э. ў.	"Физик ва калпандикиме"	2001	ТошДАУ	94. Ахмедов К. Н., Абдушукоров А. К., Тоҳимуҳамедов Х. С., Йўлдошев А. М.	"Органик химия"	2000	Ўзму	150. Алташов Х.Х., Забирова Л.Л.	"Физиони и предпринимательство"	2001	ТМД	196. Хамроупов Р.Х.	"Кишилкучалик хайвонларини озиқлантириш"	2000	ТошДАУ	242. Хаджаев С. С.	"Тиқув буюмлари технологияси"	2001	ТБЕИ
3.	Тохиген Б.	"Ранг тасвир"	2000	ТДРУ	48. Абдусаматов А., Зияев Р., Зокиров С., Икромов К. И.	"Органик химия"	2001	ТошДАУ	95. Мадрахимов Ш. Ф.	"Информатика ва программалаш"-II кисм	2002	Ўзму	151. Елдабуллаев, Шоҳзодаи Ш.	"Кимматли қозлар"	1997	ТМД	197. Атакузев Т. А.	"Энергетикология"	2002	ТКДИ	243. Абраков Д. Н., Алимова Х. А.	"Киммий ва текстурланган липларини ишлаб чиқарish технологияси"	2001	ТБЕИ
4.	Аширов С., Азимов И.	"Ўзбектиленинг тарзий грамматикаси"	2002	ТДРУ	49. Дехонов С., Мутахаров Л.	"Миллӣ ҳисоблар тизими"	1999	ТошДАУ	96. Абдурахимов А., Норалиев Н., Тургунов Т., Мухаммадиев Д., Тоштулатов С.	"Информатика математик усуслар ва моделлар билан"	2000	ТДАРУ	152. Вархобов А. А., Махмадов Т.Х., Головин В.М.	"Материаллар каришиши"	1999	ТДГУ	198. Закиров С. С.	"Радиотехника"	2002	ТДРУ	244. Ходжаев С. С.	"Тиқув корхоналарини машина ва усунайлари"	2001	ТБЕИ
5.	Ингомирова Р., Козимова З.	"Маннавият асослари"	2001	ТДРУ	50. Абдулвалимов Б., Файззаров А. А., Вахобов В.	"Олий математика"	2001	ТошДАУ	97. Ҳасанов А., Яхшиумаров А.	"Дифференциал тенгамалар" (I-кисм)	2001	УргДУ	153. Мавлонов Ш.А.	"Радиоэлектроник асабобларини электр ўзгартириш курилмалари"	2001	ТДГУ	200. Шарипов Ш. А., Руҳиситлаев Х.	"Гимнастика, методика преподавания"	2002	ТДРУ	245. Бойимуротов Б. Х.	"Тукумчиларни технология ва жиҳозларни"	2001	ТБЕИ
6.	Хегай В. М.	"Современный русский язык"	2002	ТДРУ	51. Абдулвалимов Б., Файззаров А. А., Вахобов В.	"Этимологич назарияси ва математик стилистика"	2000	ТошДАУ	98. Ҳасанов А., Яхшиумаров А.	"Дифференциал тенгамалар" (IV-кисм)	2001	УргДУ	154. Таджиев А.	"Устроиства генерирования и формирования радиосигналов"	2001	ТДГУ	201. Расулов Э.Н., Бемилкулов У. Ш.	"Квант физика, атом ва адро физикаси"	2001	ТДРУ	246. Шукуров М. М., Ибрагимов А. С., Мухамедов Ш. А., Расулов Р.Х.	"Тукумчиларни машиналаштириш асабобларини"	2000	ТБЕИ
7.	Григорян С. Г.	"Методика преподавания природоведения"	2001	ТДРУ	52. Ахмедов Х. А.	"Ботаника"	2000	ТошДАУ	99. Султанов М. А., Наврузов И. А., Ҳужумкулов Д.	"Проектное финансирование и их мониторинг" - II - часть	2000	ТМД	155. Назаров А. М.	"Математика" -II кисм	2001	АндрДПИ	202. Абдуллоев А. П., Гофуров К. Р.	"Илмириш технологияси ва жиҳозларни"	1999	ТБЕИ	247. Приматов А. П., Гофуров К. Р.	"Илмириш технологияси ва жиҳозларни"	1999	ТБЕИ
8.	Носирхўжаев С., Зарипов М., Султонов Т., Азланхўжаев С.	"Ўзбекистон XXI аср бусагаидা"	2000	ТДРУ	53. Конева К.	"Иктисодий жугофия"	2002	ТИМДИ	100. Анорбекова И.	"Математика"	2001	АндрДПИ	156. Каримов Р.И.	"Основы телевидения"	2001	ТДГУ	203. Ҳолиқулов И. Б., Эргасов С. Ф.	"Метрология, стандарт лаштиришларини сифатлаштириш"	2000	ФарДИ	248. Қосимова М. С., Эргашхўжаева Ш. Ж., Абдулвалимова Л. Т.	"Тадбиркорлик асабори"	2002	ТДРУ
9.	Рахабов М.	"Хозигри ўзбек адабий тили"	2001	ГулДУ	54. Акбаров А.	"Нацерталентная геометрия"	2002	ТИМДИ	101. Анонбекова И.	"Антик ва классик типшумослиси"	2001	АндрДПИ	157. Тохобеев Р.Н., Иброримов В.М.	"Машинадатларни" -I кисм	1999	ТБЕИ	249. Самадов А. Н.	"Киник бизнесни башарни"	2002	ТДРУ	250. Ҷохиев Р. У., Турсуннуродов К. Т.	"Курилиш машиналари"	2000	ФарДИ
10.	Хоҳаева Л. Л.	"История русского литературного языка"	2002	ГулДУ	55. Акбаров А.	"Чизма геометрия ва мурakkab графикаси"	2000	ТошДАУ	102. Рахимов С. Р.	"Типшумослик назарияси"	2002	АндрДПИ	158. Каримова М.В.	"Менажмент асослари ва меркезларни"	2000	ТБЕИ	251. Арипов Н. М.	"Автоматшаттирилган электроритм"	1999	ФарДИ	252. Набиев М. Н.	"Саноат ишоатлар"	2001	ФарДИ
11.	Фардав М. К., Абдурахимов Б. А.	"Менажмент иктисоди синиологии"	2002	СамКОПИ	56. Юсупов Ф. У., Пиримхамедов М. А.	"Чизма геология геоморфология"	2000	ТИМДИ	103. Ҳошимов Ж. М.	"Инглиз грамматика"	1999	АндрДПИ	159. Бабаджанова С.Ю., Мухамеджонов К. С.	"Киммий технолойиши жаҳарни, аппаратурни ва термодинамика" -I кисм	1999	ТБЕИ	253. Ҳудойбердиев А. Ю.	"Гулт, сут, балик ва консервланган маҳсулотлар технологияси"	2001	СамКОПИ	254. Курбонов Ф. К.	"Донли экинлар селекцияси"	2000	ТошДАУ
12.	Бердиев Г. Ж., Мамедов К. М.	"Педагогик маҳорат"	2002	ТДАРУ	57. Рахимов А. Б.	"Информатика"	2001	СамКОПИ	104. Жураев К.	"Основы культивации и рецензии"	2002	АндрДПИ	160. Каримов Б.Х.	"Радиоэлектроника" -I кисм	2002	ФарДИ	255. Саматов Г. А., Ерғоров Ж. Е., Рустамова И. Б.	"Курилиш машиналари ишлаб чиқарилшини ташкил этиш"	2002	ТошДАУ	256. Ахмедов Н.	"Тут ишлаки эмбриологияси", "Тут ишлаки биологияси"	2000	ТошДАУ
13.	Мамедов К. Х., Муядинов А., Самарова Ш. Р.	"Ўқитувчининг нутк маданияти"	2002	ТДАРУ	58. Муҳидинова М.Х., Комилов К. У.	"Кимм"	2001	ТИМДИ	105. Ахмедов И. А., Фуриклиев Г. Л.	"Тарбиявий иш методикаси"	2002	ТДГУ	161. Ҷоҳиев М.	"Хожалик адабети"	2001	ФарДИ	257. Ҷоҳиев Р. С.	"Гарнишларни нормаллаштириш"	2000	ТошДАУ	258. Курбонов Ф. К.	"Донли экинлар селекцияси"	2000	ТошДАУ
14.	Юсупалиев И.	"Этика"	2002	АндрДПИ	59. Бадуллаев	"Индивидуал тараққиёт биологияси"	2002	ГулДУ	106. Исимолова З. К., Мирославов К. Д.	"Тарбиявий иш методикаси"	2002	ТДГУ	162. Ангелидов М. С., Ҳолиқулев М. А.	"Анализ инвестиционных проектов"	2000	ТДГУ	259. Якубов М. М., Ҳайдаров У. А.	"Механика" -II кисм	2000	АндрДУ	260. Ҳаджабов А. Д., Абдуллоев А. А., Ҳуҷумкулов Д.	"Гистатология"	2002	ТДРУ
15.	Нурматов Т. А.	"Көсийл топология"	2002	АндрДПИ	60. Нижматов А. Б.	"Олий математика"	2001	СамКОПИ	107. Шоматов О. Н.	"История новой арабской литературы"	1999	ТДШИ	163. Султанов М. А., Наврузов И. А., Ҳужумкулов Д.	"Проектное финансирование и их мониторинг"	2000	ТМД	261. Абдуллоев А. Д., Бадуллаев А. И.	"Темир ўтган транспорт иктисодийи" -II кисм	2002	АндрДУ	262. Ҳаджабов А. Д., Абдуллоев А. А., Ҳуҷумкулов У. А.	"Гистатология"	2002	АндрДУ
16.	Умуркурова Т. О., Назаров К. Н., Исаилова Н.	"Немис тили"	2001	АндрДПИ	61. Зайнапов Н. Р., Сидиков Ю. М., Даиронов А. Э.	"Информатика"	2002	СамКОПИ	108. Акбарова М. Х.	"История нового арабского языка и литературы"	2002	ТДШИ	164. Имомов К.	"Назарий течника"	2000	ТДГУ	263. Ҳолиқулев А. М.	"Саноат ишоатлар"	2001	ФарДИ	264. Ҳаджабов А. Д., Абдуллоев А. А., Ҳуҷумкулов Д.	"Гарнишларни нормаллаштириш"	2002	ТДРУ
17.	Абдуллаев М. А.	"Инглиз тили"	2002	АндрДПИ	62. Эргашев Б.	"Дифференциал геометрия ва топология"	2002	ГулДУ	109. Содиков К.	"Илмиюннислик тарзий"	2000	ТДШИ	165. Ҳошимов К.	"Молия бозори" I, II, III - кисм	2001	ТМД	265. Саматов Г. А., Ерғоров Ж. Е., Рустамова И. Б.	"Курилиш машиналари ишлаб чиқарилшини ташкил этиш"	2002	ТошДАУ	266. Ҳаджабов А. Д., Абдуллоев А. А., Ҳуҷумкулов У. А.	"Гарнишларни нормаллаштириш"	2002	ТошДАУ
18.	Жураев К.	"Культурология"	2002	АндрДПИ	63. Акбарова М. У.	"Умумий ва ионгравионий геометрия"	2001	ФарДИ	110. Султонова Л. А.	"Хитоб адабиёт тарзи"	2002	ТДШИ	166. Рашидов Р.Р., Абдуллоев А. А., Ҳуҷумкулов В.М.	"Электротехник тарзий"	2002	ТДГУ								

САЛОҲИЯТЛИ ТАДАБАПАР ТАЙЁРЛАШ ЙУЛИДА

“Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”нинг иккинчи — сифат босқичи давомида мамлакатимизнинг урта маҳсус, қасб-хунар таълимни тизимидағи қатор таълим муассасасалари ҳар жиҳатдан етук, билимли ва салоҳиятли ўқувчи-талабаларни етиштириб беришда жонбозлик кўрсатмоқда. Бунинг учун эса барча ўқув даргоҳларида хукуматимиз то-

кил этилган. Ана шу йиллар давомида кўплаб ўқувчиларнинг олий ўқув юртлари талабалигига қабул қилинганлиги академик лицейнинг нуфузини ошириб келмоқда.

Академик лицейда ҳозир 4 та йуналиш бўйича 20 та гурӯҳда 531 нафар ўқувчи таълим олишмоқда. Бу йуналишларда улар УМКХТ маркази томонидан тасдиқланган таж-

номзоди, доцент С. Маматқулов, Н. Аллаева, Г. Жураева, А. Бекқулов, Р. Хўжақулов сингари тажрибали устозлар фаолиятини алоҳида тилга олиш мумкин.

Лицейда 19 та фан кабинетлари мавжуд бўлиб, улардан ўзбек тили ва адабиёти, тарих, биология, кимё, рус тили хоналари ўқитувчилар томонидан яхши жиҳозланган. Информатика, физика, кимё хоналарига керакли техник асбоб-ускуналар ўрнатилган. Компьютер ва лингафон

дорлигининг ошганлиги, ишнинг яхши ташкил этилганлигига кўриш мумкин. Бу борада ўтган ўқув йилида режа асосида ўқитувчиларнинг очиқ дарслари ташкил этилди. Ўқитувчиларнинг 300 соатдан ошик дарси кузатилди ва муҳокама этилди. Илгор ўқитувчилар иш тажрибалари урганилди ва дарс жараёнига татбиқ қилинди.

Akademik litseylarda

хоналари ҳам шинам, қулайлиги билан ажralиб туради. Аҳамиятли томони шундаки, академик лицей республика Тест маркази билан компьютерлар орқали уланган. Яқин кунларда эса интернетда веб сайт очиш режалаштирилган.

Бу ерда ўқувчилар билими рейтинг асосида назорат қилинади. Ўтган ўқув йили давомида бу кўрсаткичлар диаграмма асосида таҳлил қилиб борилди. Ушбу таҳлил натижалари ўлароқ, ҳар иккиси се-местр бўйича энг яхши ўзлаштирган ўқувчилар аниқланди. Унга кўра, ҳар бир

Кенгаш тавсияси билан ўқувчиларга ҳар бир фандан 2-3 тадан реферат ёзиш топширилди.

Бу ерда ўқиётган ўқувчиларнинг бир хил кийинишлиари (угил болалар — оқ кўйлак, қора шим, бўйинбог; қиз болалар — оқ кофта, қорамтири юбка) ҳам кўзни қамаштиради. Бу эса маънавий, маданий ишларнинг тўғри йўлга қўйилганлигидан далолатdir. Бу хусусда “академик лицейлар нафақат таълим муассасаси, балки илмий-маданий марказ ҳам булмаги зарур”, дейди таълим муассасаси раҳбари Б. Қодиров.

Дарҳақиқат, академик лицейнинг маънавият ва маърифат хонаси ҳам доимо ўқувчилар билан гавжум бўлади. Бу — ўқувчиларда тўғрилик, халқпарварлик, фидойилик каби ҳис-туйуларни шакллантиришга хизмат қилмоқда. Қатор тадбирларнинг ўтказилиши ҳам ота-боболаримиздан колган қадрнитларга садоқат

акс этган асрлари, шеърлари билан қатнашилар. Шунингдек, шаҳарнинг бугун ва мозийидан ҳикоя қилувчи ноёб лавҳалар намойиш этилди. Шубҳасиз, бундай тадбирлар ўқувчиларнинг маънавий баркамол бўлиб вояга етишларида муҳим омиллар. Бўларнинг барчаси лицей раҳбарияти, ўқитувчи-ходимларининг қаттиқ-қуллик, тажрибалик билан иш юритишларида намоён бўлмоқда.

Қисқа қилиб айтганда, республикамизнинг жанубий сарҳадида жойлашган ушбу академик лицейдаги умумий аҳвол ҳар жиҳатдан намунали. Урта маҳсус таълим тизимида ёшлар фаҳрланса арзидиган даражада кўзга ташланмоқда. Ютуқлар талайгина. Ўлаймизки, бу ерда таълим олиб чиккан ўқувчилар келгусида мамлакатимизнинг етук қадрлари бўлиб, келажак узун хизмат қиласжак.

**Фофур ЖАБИЕВ,
“Ma'rifat” мухбари**

Суратларда: академик лицей ҳаётидан лавҳалар.

рибавий ўқув режа асосида ўқишиди. Ўтган ўқув йили мазкур билим масканини 108 нафар ўқувчи битирган бўлса, бу йил 250 нафар ўқувчи 1-курсга қабул қилинди. Ўтган ўқув йилидан бошлаб дарслар икки сменада олиб борилмоқда. Ушбу таълим муассасасида билим олаётган ўқувчиларга 52 нафар олий маълумотли педагог дарс ўтишиди. Уларнинг 8 нафари фанномзоди, 3 нафари олий тоифали, 6 нафари биринчи тоифали, 35 нафари эса олий маълумотли педагоглардир. Бутунгача уларнинг кўпчилиги Узбекистон Миллий университети, Бухоро озиқ-овқат ва саноат технологияси институти, Самарқанд Чет тиллар институти ҳамда Термиз Давлат университетларидан махсус қайта тайёрлов курсида узмалакаларни оширган ва атtestациядан ўтган. Ўқитувчиларнинг замонавий технологиялар усулида, дарс ўтишлири ўқувчилар қизиқишининг бойишига омил бўлмоқда. Улардан филология фанлари

курсдан ижтимоий-гуманитар фанлар йуналиши бўйича 22 нафар, аниқ фанлар бўйича — 18 нафар, хорижий фанлар бўйича 11 нафар, табиий фанлар бўйича эса 10 нафар ўқувчи энг яхши ўзлаштирганлар, деб топилди.

Шунингдек, ўқув-тарбиявий, маънавий-маърифий ишларни мувофиқлаштириб турувчи педагогик кенгаш томонидан режа асосида доимий иш олиб борилади. Кенгашда дарс тақсимоти, ўқув режаси ва фан дастурлари, фанларнинг утилиш аҳволи, қишики ва ёзи сессиялар якуни, методик ва илмий ишлар аҳволи каби масалалар кўриб чиқилади ва тегишили қарорлар қабул қилинади. Умуман, ўқувчиларнинг чукур билим олиши ва маънавий жиҳатдан камол топиши ўйлида ўқитувчи, ходимларга тавсиялар берабор борилади. Ушбу фаолият натижаларини — дарс самара-

Профессор Пўлат Солиев (1882-1938) хақида хеч эшитгани мисиз? Аммо мен у тўғрисида умрим поёнида эндиғина билдим. У хақида маълумотларни газетадан ўқидим. Унда хабар қилинишича, республикамиз пойттахи Тошкент ва Самарқанд шаҳрида бу тарихчи олимнинг 120 ёшга тўлиши муносабати билан катта юбилей тантанаси бўлиб ўтиди. Ўзбекистоннинг биринчи тарихчи олими — биринчи тарих фанлари доктори, профессор Пўлат Солиев экан. "Ўрта Осиё тарихи", "Бухоро тарихи", "Мангитлар салтанати даврида Бухоро ўлкаси" каби 1923 йилдан 1926 йилга қадар чоп эттирган қатор асарлари хақидағи фикр-мулоҳазаларни матбуотдан ўқиб билгач, "Нега мен бу олимни билмайман?", дея ўйланиб қолдим.

Кейинроқ билсам, ўзбек ҳакининг бу йирик олими ҳам ўттизинчи йилларданоқ унинг фаолиятини кузатган хуфъялар чакувига кўра ҳисбга олинган — шахсга сифиниш йилларининг курбони бўлган экан.

Унгача Пўлат Солиев Ўзбекистон тарихини чукур ўрганишга ўзини баҳшида этган...

Хужжатларнинг далолат берисича, қамоқча олингунчика Пўлат Солиев Самарқандда — Ўзбек Давлат университетида Ўрта Осиё тарихи кафедраси профессори бўлган. Астрахан губерниси Бешмаково қишлоғида дехқон оиласида ўсиб-унган Пўлат Солиев қишлоқ мактаби ўқитувчилигидан университет ўқитувчиси — йирик олим бўлиб етилгунга қадар серма-шаққат изланиш йўлини босиб ўтган. Унинг йигирманчи йиллардан ўттизинчи йилларга қадар "Тонг", "Инқилоб", "Маориф ва ўқитувчи" журналларида чоп эттилган ранго-ранг мавзудаги мақолалари, 1920 йили эълон қилинган "Оврўпо империалистлари ва Шарқ масаласи", "Эронда рус ва инглиз империалистлари" 1922 йилдаги "Ислом дунёсида" каби ўнлаб мақолалари унинг билим уфқи кенг, ёрқин иқтидор соҳиби бўлганини кўрсатади.

Бахтиқаролик дуддининг ачимсиқ иси 1937 йил сентябрьда сезилиб қолди. Самарқанд шаҳридағи Ўзбек Давлат университети бўйича чиқарилган бўйруқка кўра, тарих факультети профессори Пўлат Солиев еттинчи сентябрдан бошлаб ишдан бўшатилган эди. Бўшатилишига сабаб қилиб профессорнинг маърузларига зарурат йўқлиги кўрсатилган эди.

Замон оғир эди. Неча ойдирки, республикадагина эмас, балки бутун ССРДа қама-қамалар авғга минганди. Ўзбекистон ССР Коммунистик Партияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Акмал Икромов ва Ўзбекистон ССР Халқ Шўролар хукуматининг биринчи Раиси Файзулла Хўжаевлар Москвада Бухарин ва Риковлар устидан олиб борилган судда, бошқа ўн олти маҳбус қаторида олий жазога хукм эттилган эди.

Газеталар эса кунда ва кунона "Халқ душманлари, уларнинг шериклари ва хомийларига шафқат йўк!!!" — деган хитобалар билан тўлиқ эди. Ана шундай шароитда ишдан олиниш ёки партия сафидан ўчирилишнинг маъно-моҳиятини ҳамма биларди.

Орадан бир ой ўтар-ўтмас профессор Пўлат Солиевни

ҳисбга олиш тўғрисида қарор чиқарилди.

"Тошкент шаҳри, 1937 йил 11 октябри. Мен ким Ўзбекистон ИИХ Комиссарлиги З бўлими оператив вакили — давлат хавфсизлиги лейтенанти Файнитдинов пантуркистик ташкилот аъзоси Пўлат Солиевга доир ҳужжатларни ўрганиш жараёнинида унинг сўнгги чоққа қадар Ўзбекистоннинг Совет ҳокимиётини ағдаришни мақсад қилган аксил шўровий пантуркистик ташкилот аъзоси бўлган орасида мунтазам равишда советларга қарши ташвиқот олиб борганлигини аникладим". ЎзССР УПКСи-нинг 49-модда "6" бандига асосланниб:

ҚАРОР ҚИЛИНАДИ:

"1882 йилда таваллуд топган, партиясиз, Самарқанд шаҳридағи Ўзбек Давлат университети профессори, СССР фуқароси бўлмиш Пўлат Солиев ҳисбга олинсин ва ЎзССР Жиноят Мажмусининг 60- ва 67-моддаларига кўра жавобгарликка тортилсин", деб учинчи бўлим оператив вакили Файнитдинов имзо чеккан. Давлат Хавфсизлиги Бошқармаси бошлиғи муовини, Давлат хавфсизлиги катта лей-

га қайтгач, Оққўрғонда Сегизбой Отаев оиласида жойлашади ва янги усул мактаби очади. Шу отахоннинг ўғли Султонни ўқитади ва бу болакай келажакда Ўзбекистоннинг йирик жамоат арбобларидан бўлиб етишади.

Эрининг ҳолидан хабар олиш, унга таскин бериш имконидан маҳрум бўлган Фотима аянинг ўйи-хаёлида болаларнинг отаси — Пўлат Солиев.

Айни шу чоғларда эса ҳисбдаги Пўлат Солиев устидан тергов бораради.

Профессор Пўлат Солиев устидан тергов иши 1937 йилнинг 11 октябрида бошланди. Унинг устидан очилган жиноят ишнинг биринчи саҳифасидаги қарорда уни ИИХ Комиссарлиги ички турмасига қамаш, сўнг эса у хизмат қилган Самарқанд шаҳрига ийллаш кўрсатилганди.

Тергов бораётир

Терговчи савол беради:

"Сиз Ўзбекистондаги аксил шўровий миллий ташкилотга аъзолиқда айланасиз. Ўзингизни шу аксил шўровий ташкилотга аъзо бўлганингизни тан оласизми?

Жавоб: Мен буни инкор этаман. Мен ҳеч қачон, ҳеч қандай

барчасини инкор этаман".

Бундан кейинги саҳифаларда тергов яна давом этади. Терговчини қизиқтирган саволлар доираси кенгая бораради...

"Терговчи: Ёлгон кўрсатма бераяпсиз. Тергов сиздан бу саволларга тўғри кўрсатма беришни талаб этади.

Жавоб: Яна тақрор айтаман, мен ҳеч қачон бундай ташвиқот олиб бормаганман".

Кейин гувоҳлар — у билан ишлаган ҳамкаслари сўрок қилинди.

Бу орада, профессорнинг ҳисбга олинганига уч ой бўлиб қолганда 1938 йилнинг 18 январида Самарқанд шаҳрида айлов хulosаси чиқарилади.

Бу хulosада, хусусан, қўйи-дагилар аниқланганлиги қайд этилганди:

"Пўлат Солиев ўтмишда Кўқон автономияси ҳаракатининг гоявий раҳбарларидан, аксил инқилобий "Эл байроби" газетаси муҳаррири, қамалунга қадар ҳалқ душманлари Файзулла Хўжаев, Фитрат ва бошқалар билан яқин алоқада бўлган. Ўзбекистон Давлат университетида Ўрта Осиё ҳалқлари тари-

БИРИНЧИ ТАРИХ ФАНЛАРИ ДОКТОРИ

тенанти Лисицин "розиман" деб кўйган.

Республикада тарих фани ривожига бекиёс хисса кўшган, қатор-қатор шогирдлар тарбиялаб, зиёлилар сафини бойитган профессор Пўлат Солиевнинг тошу кунгача қилган меҳнатлари устидан чизик тортилган эди. Эндиликда ҳисбга олингач, уни "Хурматли профессор Пўлат Мажидович!" — деб эмас балки "Маҳбус Солиев" деб аташади.

1937 йил кузиди профессор Пўлат Солиевни Тошкент шаҳрида яшаб турган "9 январь" кўчасидаги кўп қаватли уйдаги хонадонидан ҳисбга олдилар. 33 ёшдаги рафиқаси Фотимахон билан катта-кичик тўрт фарзанди суюкли отадан ажралиб, чирқиллаганча қолдилар.

"Осимон узок, ер қаттиқ" дейдилар. Яратганинг раҳми келмаса, бандаси нима ҳам қила оларди. Оила бошлигининг қамоқча олиниши энг оғир мусабат бўлгани бир сари, атрофдагиларнинг ҳалқ душманининг хотини деган маломатларидан дунё кўзига тор бўлиб кетарди Фотиманинг. Баъзида фарзандларидан бирни мактабдан йилғаб келиб қолади: "Ойижон, ойижон, айтинг, бизнинг дадамиз ҳалқ душманими?" ёки "Дадамиз ҳеч қатадилар?" каби саволлар билан унинг юрак-бағрини ўтраб юборардилар.

Ахир, Фотима билмай ким билсан Пўлат Солиевнинг қандай одамлигини. Уч ёшида онадан жудо бўлиб, не-не қийинчиликда вояга етган, илмга ташна йигит отаси бағридан узилиб чиқиб Қозон шаҳрида мадрасада, сўнг ўқитувчилик семинарияларида таҳсил олган.

Ўқиши тугатиб Ўзбекистон-

ташкилотга аъзо бўлмаганман".

Бу жавоб тагида қўйидагича ёзув ва Солиевнинг имзоси:

"Менинг жавобим қайд этилган. Ўқиганман".

Орадан уч кун ўтиб яна бир тергов. Бу галги терговни Давлат Хавфсизлиги лейтенанти Файнитдинов олиб борган.

"Савол: Кўқон автономияси ҳаракати сизнинг фаолиятиниз нимадан иборат эди?

Жавоб: Кўқон автономияси ҳаракатида мен: "Эл байроби" номида газета чоп этиш ташаббуси билан чиқканман. Бу автономия ҳаракати барбод этилгач, ундан четлашиб кетдим. Бошқа ҳеч қандай ҳаракатга кўшилмадим".

Терговчи сўроқни давом этиради. Татаристон ва Бошқирдистон лидерларидан кимлар билан ошнолигини суриштиради. Бу саволига маҳбус Солиев 1914 йилда Тошкентда Заки Валидов билан танишганини, 1917 йилда у билан Тошкент шаҳрида Туркистан мусулмонлари съездидан яна учрашганлигини айтгач, терговчи ундан пантуркистик ташкилотга аъзолигига доир кўрсатма беришни талаётади.

Бунга жавобан Пўлат Солиев: Ҳеч қандай пантуркистик ташкилотига аъзо эмасман, деб қатъий жавоб беради.

Тергов давом этади. Борган сайин терговчининг овози кўтарила бораради.

"Савол: Ўзбекистон Жиноят Мажмусининг 60-67-моддаларига кўра, жавобгарликка тортиш ҳакида қарорни эълон қиламан. Гуноҳкорлигини тан оласизми?

Жавоб: Йўқ — тан олмайман. Менга тақалган айбларнинг

хи кафедрасига раҳбарлик қилиш жараёнида янги кадрларнинг етишишига зарар келтиришга уринган. Боз устига, зараркунандалик мақсадида феодал давр тарихини ўрганишда марксистик нуқтаи-назар билан анализ қилмаган, талабалардан Ленин ва Стalin таълимотларини яшириб келган. Дарс олиб бориш жараёнида бирон марта бўлсин уларнинг тарихий даврага доир асарларидан цитата келтирмаган. 1935-1936 ва 1937 йилларда миллий ходимлар орасида Чўлпон ҳамда Дартман асарларини кенг ташвиқ этган. Файзулла Хўжаев ҳалқ душманни сифатида фош этилган чигиди уни мақтаб юрган. Ўз яқинлари орасида чор ҳукуматини мақтаган ва шу йўл билан Совет ҳокимиётiga путур етказган".

Хулоса сўнгиди Давлат Хавфсизлиги сержантни Комочков Пўлат Солиевни ЎзССР Жиноят Мажмусининг 60- ва 67-моддалари билан айбордор топиб, унинг жиноят ишини ЎзССР Ички Ишлар Халқ Комиссарлиги учлигига йўллашга қарор қилди.

Давлат Хавфсизлиги кичик лейтенанти Афанаев "Розиман" деб имзо чекади.

Бу чоғда профессор Пўлат Солиев 1937 йилнинг 17 ноябридан бўёғида Самарқанд шаҳри қамоқхонасида азоб чекмокда эди. "Қамоқта тушган ҳар бир фуқаронинг оиласи, бола-чақаси ҳам бўлади, албатта. Уларнинг ҳоли не кечди экан?" — деган савол туғилиши табиий. Саволга жавобни Пўлат Солиевнинг рафиқаси Фотима Солиевнинг К.Е.Ворошиловга йўллаган ари-

профессор Пўлат Солиев ва унинг рафиқаси Фотима Файзираҳмонова ҳаётдан кўз юмиб кетган бўлсалар-да улар ўстирган фарзандлар ва набиралар ҳаётдан ўз ўринларини эгаллаётирлар. Демак, ҳаёт яна давом этади. Шоира Зулфия иборасини кўллайдиган бўлсан, уларнинг ҳаёт боғи ҳувиллаб колмагай.

**Холида АХРОРОВА,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган
маданият ходими**

Машхур олим, таржимашунос, пири устоз, мураббий домла, моҳир мақоланавис Файбуллоҳ ас-Салом руҳи покларини ёд этиш учун кўлга қалам тутдим. Асарларини ўқиб, ўрганиб, улар ҳақида кўрган-билгандардан эшишиб, шу холосага келдими, устоз аслида бир авлиёсифат одам бўлган эканлар. Ҳалол-покиза, меҳнат-машақат чекиб яшашлик, ҳақгўйлик, меҳрибонлик, ўта камсукумлик ва камтаринлик каби фазилатларни бир вуждуга сифидириб, чумолидай заҳмат чекиб яшаган билан бозоти бобракотнинг оқил сўзлари, панд-насиҳатлари кўпчилик, айниқса, ёшлар учун ибрат бўлиб қолиши, шубхасиз. Пир бўлмишдан оладиган сифатинг — хоккорлик, тупрок билан тенг бўлиш дегани. Устозликдан оладиган насибанг — машақат. Домлачиллик — қоноатчилик, нафси тийиш дегани. Домланни билган-кўрганларнинг таъкидлашича, улар камсукум инсон бўлганлар. "Мен шухратдан кўркман. Агар бирор катта истеъод эгасини шухрат қопласа, тамом. Ўша инсон ҳақида ўйлаганда, "уни Худо раҳмат қилсин", деяверинг. Тирик мурдага айланади. Майитни тирилтириш мумкин балки, лекин шухратпараслик касаллиги га дучор бўлган шахснинг ўзига келиши кўп душвор", — деган эканлар устоз бир сұхбатда.

Бугун ана шундай улуғ бир инсон, Устози азимнинг муборак портретларига чизгилар беришга уринаман.

"Ҳар бир пахсада деволзаннинг панжаси,

Ҳар бир кўзада битта куллонинг қунти,

Ҳар бир ўймада битта нақошнинг нури-зиёси қолган", деб ёзган ижодкор нечоглик ҳақ. Дарҳақиқат, Файбуллоҳ ас-Салом домла ортларида, 60 дан ортиқ илмий даражада унвонли олимуму фузалолар, илм, ижод заҳматкашлари, мураббийу мударрислар қолдилар. Улардан сабок олганларку юзларча, мингларча. Бу ҳақда Абдулла Ориповдан ошириб айтиш қийин бўлса керак:

Буюк Алишербек лутф этган мисол,

Савод ўргатдингиз қанча ранж билан.

Қоллаб бўлармикан бу қарзни алҳол,

Узб бўлармикан юзта ганж билан.

Шафқат ҳам, меҳр ҳам калбингизда бут,

На ранжу, на ҳориш, оҳу ногалар.

Сизнинг қаршингизда сақлади сукун,

Олтмишга кирса ҳам шогирд болалар.

Устозимизнинг "Хожа Баҳо-вуддин ўзлари буғдой экиб, уни ўзлари суғориб, ўзлари ўриб, ўзлари хўп қилиб, ўзлари янчиди, ўзлари хамир қориб, ўзлари нон ёпиб еганлар", деган

жумлаларини ўқиганимда хаёлга чўмаман. Ҳаёлан у киши билан сұхбатлашаман. Қани энди Домлажон ҳаёт бўлсалару у кишига айтсан: "Устозжон, меҳнатнинг ҳалол, покиза нонини ейишида Сиз авлиёлардан колишмайсиз. Алғов-далғов, ўзим бўлай замонда, анча-мунча одамлар сув устидан ҳас териб кун кўрган даврда куннин, тунни-тун демай меҳнат килиб нон топгансиз. Миллий университетимиз журналистика факультетида таржима назарияси минбаргоҳи очилган йилларда ўзингизга ахратилган бир хонага китобларингизни кўчириб бориб кечани-кеча, кундузни-кундуз демай қилган меҳнатларингиз игна билан қудук қазиш эмасми?! Яна устига устак афсус-надомат билан ёзганингиздек, айрим одамларнинг тор кўнгиллиги, ҳасади, ишга тўғанок бўлишини айтмайсизми?!"

Ҳа, Устозжон, ҳалол меҳнат нонини еган, доимо ҳақ сўзла-

нома" айни муддао бўлди!

Шогирдингиз Сайди Умиров билан ҳамкорликда ёзган ушбу китобни, дарҳақиқат, "Мураббийнома" маъносида ҳам қабул қилиниши мумкин, чунки тарбиячининг ўзи тарбияланган бўлиши керак. Бинобарин,

содда тил, жозибали бир услуб билан тушунтирилади. Лекин, минг афсуслар бўлсинким, бундай керакли, зарурий қўлланма сотовларда йўқ, кутубхоналарда ҳам. Қарши педагогика билим юртинг олий тоифали кекса бир ўқитувчиси сифатида бу китобни қидириб тополмагач, ўқувчилардан нима кутиб бўлади. "Толибнома"ни мен Карши Давлат университети кутубхона мудирасидан оз муддатга сўраб олган эдим, энди эса элтиб топширишга кўзим қўймай, уни авайлаб-асраб, керак бўлса ҳар жой - ҳар жойдан ксеронусхалар қилиб, кўпайтириб, дарс жараёнида фойдаланаман. Ушбу китобдан шахсан ўзимда ва оиласам аъзоларида бўлишини истайман, лекин уни топиш муаммо. "Нега?" деган савол туғлади. Республика Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги бу юртмаси билан ёзилган бундай керакли китоб кўп нусхада босилса бўлмайдими? Март ойида бир зарурат юзасидан Тошкент-

ноҳақдирман, янгилаётгандирман, лекин қадриятларимиз, қадр муаммолари олдимизда турган ҳозирги кунда Файбуллоҳ ас-Саломнинг "Эй, умри азиз", "Эзгуликка ҷоғлан, одамзод", "Толибнома", Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Ўткир Хошимонинг китобларини тарғиб ва ташвиқ қилиши мисбат эмасми? "Авесто" миздан парчалар боссак бўлмайдими? Ҳадиси шарифлардан тўпламлар чиқариб, "Темур тузуклари"дан кўпроқ нашр этирилса яхши бўлмасдими? Машхур адабиётшунос, ўзбекистон Қаҳрамони Озод Шарафиддинов биринчи мўъжиза — китобни севиш, ўқиш, ардоқлаши тинимиз гапирайтани, ёзётгани, жон куйдираётгани бежиз эмас.

Ўттиз беш йиллик ўқитувчи-мураббий сифатида мен ҳам ростини айтсан, республика мизда китоб нашри ва китоб савдосидан ранжидим. Талабаларимга "Толибнома"ни ўқинглар, жуда яхши китоб, нафақа ёшида бўлиб туриб мен қайта ўқиб юраман. "Нега сизлар ўқимайсизлар?" деб койиган, китобдан парчалар ўқиб берган пайтларимда, улар "домла, тополмасак нима килайлик, бирорта китоб дўконида "Толибнома" сотилмаса," дейишиади.

Мана сизга яхши, мароқ билан ўқиладиган китобларга муносабат. Китоб шуниси билан кимматлики, унда таълим-тарбия жараёнида ўқувчига айтиладиган гаплар лўнда, жуда тушунадиган услугуда ёзилган. Тарозининг палласига биз эллик йиллар кўлимииздан туширмай ўқиб ва ўқитиби, ўқтириб келган Макаренконинг ёстиқдай "Педагогик поэма"сини ва яна бир палласига "Толибнома"ни кўйсак, кичик ҳажмдаги ушбу китоб турган палла посонгиси босиб кетади.

"Ўзбекистон адабиёти ва санъати" газетасининг 2001 йил 23 июн сонида Орзиқул Эргашнинг "Бир умрга етугулик сабок" номли ёдномасини ўқиган эдим. Унда Устознинг: "Ватан, миллат, тил ва дин, иймон-этиқод масалаларида қичинча нарса бўлмайди", деб таъкидлаб туришлари ва бу юксак ўтиқодларига ўзлари жуда амал қилишлари айтилган. Хуллас, Файбуллоҳ ас-Салом кураётганимиз келажаги буюк давлатимизнинг Комил Инсонларидан эди. Устоздаги бу комилликни шогирдлари Сайди ака Умиров куйидагида таъкидлаган: "Баҳор ҳавосидай ўзгариб турадиган ижтимоий-ҳаётнинг иссиқ-совукларини, довул ва бўронларини кечирган бўлса-да, Домла ўзини яхши куришга ички эҳтиёж сезмаган. Аввал бошдан ўзини яхши куриб олган бўлса керак". Орзиқул Эргашнинг ёдномасида Устоз ўзлари айтиларидек, "миннатдор шогирдлар ўз устозлари билан сарафзор. Устозлар эса ўз садоқатли шогирдлари сиймосида ҳамиша барҳаёт ва бардавомдирлар".

Бўритош НОСИРОВА,
Карши педагогика
ижтимоий коллежининг
олий тоифа ўқитувчиси

Устоз ҳақида ҶУЛДАРИМ

гувчи комил муслим бўлганинг учун ҳам Ҳақ Сизни кўлланган, азиз қилиб, тегрангизни яхши, содик шогирдлар билан ўраган.

"Эй, умри азиз" китоби муқаддимасида ушбу сатрлар бор:

"Муалиф макомида обру-

эзтиборим, нуфузим ва тақдирим Сизга боғлиқ. Мени ўқир экансиз, агар кўлингиздаги китобим хусусида ўзингизнинг алданмаганингизга икор бўлсангиз, мутолаага сарфланган вақтингизга рози бўлинг. Бинобарин, мен учун энг холис ҳақам — Сиз".

Мутолаага сарфланган вақтимизга мингдан-минг розимиз. Қани энди Сиз хаёт бўлсангизишу шундай китоблар ёза берсангиз, биз ўқиб, болаларга ўқиб беришдан чарчамасдик. Ушбу сўзларни ҳаётлигинизда ўзингизга айтольмай қолганимиздан, ёзган китобларингиздан кўп ва хўб рози эканлигимизни изхор этиб, соф, бегубор қалбинингизга заррача бўлса-да, илиқлик ва шодмонлик олиб киролмаганимиздан мен каби кўпдан кўп мухлисларингиз доғдамиз.

Биз каби маорифчилар учун

"Толибнома"нгиздек кучли,

таъсири китоб кам. Ҳам шаклан,

ҳам мазмунан соғлом, етук ин-

сонларни тарбиялашда "Толиб-

ҳали илмий даражаси бўлмаган оддий домладан — профессор-гача, аспирантдан — академик-кача барча муваллим ва мударрислар хам бу китобдан нималардир оладилар, ўқиганлари олаптилар ҳам!

Ҳозирги кунда келажаги Буюк Давлат қураётган, Комил Инсон тарбияси долзарб бир муаммо бўлиб турган пайтда "Ёшлар — бизнинг келажагимиз" ибораси остида ётган чукур мазмуннинг маъсулиятини турмушдан, ҳаётдан олинган оддий ва ибратли воқеа-ходисалар мисолида тушунтириб бериш вазифасини ўтаётган ушбу китоб муаллифлари "Офарин!" дегим келади. Бугунги ёшлар ўз касбнинг моҳир устаси бўлиш билан бирга, миллий ва умуминсоний қадриятлар, юксак ахлоқ, одоб, тамиз, сиполик ва хушумомалик каби фазилатларга эга бўлган Комил Инсон бўлиши зарурлигини ушбу китоб сабокларидан олишади, деб ўйлайман. Китоб жуда равон тилда ёзилган, мароқ билан ўқилади. Не ҳасратда эришилган Истиқлоннинг залворли юки, даъвати, давр руҳи талабларини янгича таълим, таҳсил, тадқиқотлар мантиқини, янги турмуш тарзи ни "Толибнома"да ёшларга

га борганимда атайлаб барча китоб савдоси расталарини айландим. Жуда кайфиятим бузилиб кетди. Ашаддай мухлиса сифатида Абдулла Орипов асарларидан сўрадим. Йўқ. Абдулла Кодирий, Файбуллоҳ ас-Салом китоблари анқонинг уруғи. Фақатгина Ёзувчилар уюшмаси олдидағи китоб дўконида Абдулла ақанинг тўрт жилдлик мажмуаси бор экан. Файбуллоҳ ас-Салом китобларини эса топа олмадим. Мени чукур ўйлантириб изтиробга солган нарса расталарга қалашибириб ташланган ажабтовур китоблар жуда кўп, таъбир жоиз бўлса, баязиларини ўта юзаки китоблар дегим келади. Расталар маза-матрасиз, қони қайноқ ёшларни ўр-йиқит, ўлдир-ўлдирга ўргатдиган, расмлар билан безалган чет эл детектив романлари, аллақандай беҳаёх хислар уйғотувчи беларда насиҳатлару, беҳаёх расмлар солинган китоблар билан лиқ тўла. "Аёллар энциклопедияси", "Куёвжўра ўғитлари", "Лаззатланиши сирлари"га ўхаш бир-бираидан суюк, пардасиз тасвири насиҳатлари бир-бираинидан қолишмайдиган китоблар анча сероб! Бундай китобларнинг айниқса, рус тилидагиси тўлиб-тошган! Эсиз, кимматбаҳо қофозлар! Балки мен

катдаги семинар-машгулотларини мунтазам йўлга қўйди. Барча танловларга раҳбарлик қилиди. Бу хайрли ишларнинг самараси ўлароқ, 36-мактаб ўқувчиси Б.Маҳкамов республика иқтидорли болалар XI анжуманида фаол иштирок этди. Шунингдек, республика мактаб ўқувчиларининг 2002 йил-Фарғона шаҳрида булиб утган "Умид ниҳоллари" спорт мусобакасида миллий кураш бўйича 26- ва 36-мактаб ўқувчилари Н.Ботиров ҳамда У.Холиқовлар фахрли бронза медали соҳиби булиши.

Э.Чоршанбиевнинг самарали меҳнати, жонкуярлиги боис Ҳалқ таълими вазирлигининг фахрий ёрлиги билан тақдирланган.

Тўрабой худойқулов,
Қизирик туман ҳокимияти
бош мутахассиси

МУАЛЛИМЛАРНИНГ МУАЛЛИМИ

директори лавозимида ўз фаолиятини самарали давом эттириди. Уша йилдан то бугунгача эса Қизирик туман ҳалқ таълими булими уринбосари сифатида ишлаб кельмоқда. Унинг ташабbusi, туман ҳокими Мамаюсуп Ҳолбоевнинг ёрдами билан яқин йилларда таълим соҳасида улкан ўзгаришларнинг рўёбга чиқишига сабаб бўлди. Аксарият мактаблар тўлиқ таъмирларни, замонавий хизоҳларга эга бўлди. Туманга қарашли бўлган 2- ва 42-мактаблар яқинда капитал таъмирдан чиқарилиб, замонавий асбоб-ускуналар билан

таъминланди. 43-умумий ўрга таълим мактаби ёнида эса янги мактаб қурилиб, ишга туширилди. Бу ишларга бош-қош бўлган туман ҳокимияти вакиллари ўқувчи- ўшларнинг баркамол вояга стишлари учун барча шароитларни мухайё айлашда жонбозлик курсатдилар.

Моҳир педагог, тажрибали раҳбар Э.Чоршанбиев аввало туман ҳалқ таълими булимининг ички меҳнат интизомини ва вазифаларини ишлаб чиқиб, каттиқ назорат остига

Леви-Монталчини турмуша ыкмалан. Римда энзак сиптилиси фасом Паола Леви билан бирла истикомат қиласи да оиласи билан якин алоқада. Леви-Монталчини келишган, ҳәётдан завқ ола биладиан құнвок аёл, ҳамкасблар да дүстларға нисбатан мезгибөлік да өткізорлы.

2002 йил
5 октябрь

ITAR-TASS
**БИН ЛОДЕННИНГ
ДОКТОРИ
ҮЛДИРИЛГАНМИ?**

1-рақамли халқаро террорчи Усама бил Лоденнинг энг яқин одами ва унинг шахсий доктори Айман Ал-Завахирий Афғонистон жаңубида үтказилған махсус операция вактида үлдірилған. Унинг үлдірилгандықи ҳақида авваллари ҳам ахбороттар тарқалған бўлиб, жумладан, Тора-Бора худудида үтказилған бом-

бардимонда ҳам ҳалок бўлғанини айтилған эди. Шунингдек, келиб чиқиши мисрлики бўлған "Ал-Қоїда" ташкилотининг 2-рақамли раҳбари Айман Ал-Завахирийни хибсга олиш учун ҳалқаро "Интерпол" ташкилоти ордер қабул қилған эди.

NTV.Ru

**АБДУЛЛО ОЖАЛАН
БИР УМРГА ҚАМАЛДИ**

Туркиядаги Курд ишчилар партияси раҳбари Абдулло Ожаланга нисбатан 1999 йил жорий этилган олий жазо бир умрлик қамок жазоси билан алмаштириди. Бу ҳақда қарор чиқарган Туркия давлат судининг билдиришича, мамлакатда ўлим жазоси 1984 йилдан бўёнек бекор этилган. Кузатувчиларнинг фикрича, ўлим жазосининг бекор этилиши расмий Анкаранинг Европа Иттифоқига азъо бўлишида мухим омил бўлиб хизмат килиди.

30 мингдан оширок кишининг ўлимига сабаби бўлған 16 йиллик партизанлар урушида қатнашган Абдулло Ожалан 1999 йил Кенияда хибсга олинган эди. У жазони Истамбул якинидаги ороллардан бирида ўтайди.

Ananova

**ХУРРАК ОТИШНИНГ
ҮКИШГА ТАЪСИРИ**

Махсус тадқиқот олиб борган немис олимларининг маълум килишларича, кечаси хуррак отиб ухлаган болалар мактаб дарсларини яхши ўзлаштирас эканлар. 1100 нафар 12-13 ёшли болалар устида тадқиқот үтказган Тюбинген университети профессори Кристиан Пойетс ва унинг ҳамкасблари хуррак отиши болага салбий таъсир этади, деган хуносага келишган. Хуррак отиши боланинг нафас олишини кийинлаштиради ва организмда кислороддинг камайиши туфайли мия фаолиятига салбий таъсир этади. Шунингдек, хуррак отиши 50 га яқин хасталикларни келтириб чиқаради.

ДОПЛАРФУРУШЛАРГА АПДАНМАНГ

Республика Вазирлар Маҳкамасининг бозорлар фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган бир катар қарорларида ички ишлар идораларининг профилактика хизмати ходимлари зиммасига ҳам муҳим вазифалар юкландган. Шу боис, улар бозорлардаги ҳар қандай кўринишдаги қонунбузарликларга қарши мурасиз кураш олиб боришмоқда. Жумладан, улар бозорларда фаолият курсатётган деҳқонларга нисбатан зуравонлик, талончилик ва тъмагирлик каби жиноятлар содир этилишининг олдини олиш билан бирга, валюта операцияларини бузувчи шахсларни аниқлаб, уларга ҳам тегиши чоралар кўришмоқда. Масалан, Жиззах шахридаги

"Кўк бозор"да утказилган тадбирлар натижасида 1966 йилда тугилган фуқаро Д.Э. фуқаро Б. Сатторовга 900 АҚШ долларини сотаётганда кўлга олини.

Жиззах шаҳар ва ушбу туман ички ишлар булими профилактика инспекторлари томонидан утказилган тадбирларда эса Жиззах шахрида яшовчи фуқаролар А. Вовик ва Т. Тоҳирлар Каттакўргон шахрида истиқомат қилувчи фуқаролар А. Хикмат ва Э. Шуҳратлар билан узар жинойн тил биркитириб, Жиззах тумани Уч тепа даҳасида истиқомат қилувчи 2-турх ногирони X. Иномга 1200 АҚШ долларини сотаётган вақтда ушландилар.

Бухоро шаҳар ички ишлар хо-

рион билан алоқада бўлган вазиятда ҳам содир бўлди. Бу кузатишилар Леви-Монталчинига нервларнинг ўсишига безда мавжуд бўлган номаълум модда таъсир кўрсатади, деган фикрга келишига туртки бўлди. Эмбриологик усуллар машақатли ва кўп вақт талаб қилгани боис, Леви-Монталчини зиёли яхудий оиласидан бўлса-да, отаси аёллар юқори мансаб ва ютукларга эришиши шарт эмас, деган эскилик сарқитларидан бири бўлган дунёкашга эга эди. Шунга қарамай, ўйта маълумотни олгач, отасининг қаршиликларига қарамай Турин университетининг тибиёт мактабига ўқишига кирди ва 1936 йил тибиёт мутахассиси даражасини олди. 1940 йили яна неврология ва психиатрия мутахассислигига эга бўлди. Унинг туринлик курсодшлари орасида Ренато Дулбеко ва Сальвард Лурия ҳам бор эди. Унинг мутахасис тайёргарлиги дастурига Турин университетининг неврология ва психиатрия клиникасида гистолог ва эмбриолог Жозепе Леви кўл остида асистент сифатида ишлаш шунингдек, Бельгиядаги Брюссел неврология институтига ўқиши ҳам киради. Айнан Жозепе Леви унда нейроэмбриологик тадқиқотларга нисбатан қизиқиши ўфтоди.

Уруш давом этаётган 1940-1943 йиллар Италия фашистлар хукуматининг антисемит конунали

ри Леви-Монталчинига университеттада ишлашина тақиқлаб қўйган маҳаллар, у тадқиқотларни Туриндаги узоқ бўлмаган еrostida-ти ётоқонасида давом этиди. Нацистлар шимолий Италияни босиб олганидан сўнг Флоренцияга кўчиб ўтди. Бу ерда ҳам ўзининг кичкинагина уйида ишлай бошлади. 1944 йили иттифоқчилар Италияни озод кила бошлангандаридан сўнг Леви-Монталчини италиялик қочоқлар лагерида Америка ҳарбийларига тибий хизмат кўрсатади. У 1945 йили ўз тадқиқот ишларига Турин университетининг анатомия институтида асистент сифатида қайта олди.

Леви-Монталчини Кўшма Штатларда Сент-Луисдаги Вашингтон университети невробиологи ва эмбриологи Виктор Хамбургер тадқиқотларининг шайдоси эди. Виктор Хамбургер Леви-Монталчинининг нерв ҳужайраларининг дастурлаштирилган ҳолда нобуд бўлиши нерв системасининг меъёрий ривожланиши учун аҳамиятга эга, деган янги гоясига қарши эди. Хамбургер тақлифига кўра, 1947 йили Леви-Монталчини Сент-Луисга келди. У Вашингтон университетининг зоология бўлимида илмий ходим сифатида Хамбургер билан ишлаши керак эди. Бундан олдин американлик Эллер Букер томонидан үтказилган тажрибаларни бироз ўзгартирган ҳолда улар сичкан рон брези ҳужайраларини товук эмбрионига кўчириб ўтказдилар ва эмбрионнинг нерв ҳужайралари без тўқимасига ўсиб кирганинг гувоҳи бўлдилар. Ҳудди шу ҳол без бевосита эмб-

димлари томонидан олиб борилган тадбирлар натижасида мазкур шахарнинг Афросиёб кучасида яшовчи 1973 йилда тугилган фуқаро З. Нурматилло "Дилкуш" бозори-даги ўзига тегиши бўлган дўкондан фуқаро И. Гулнозга 600 АҚШ долларини даромад эвазига пулламоқчи бўлганида профилактика инспекторлари томонидан кўлга олини.

Жиззах шаҳар ва ушбу туман ички ишлар булими профилактика инспекторлари томонидан утказилган тадбирларда эса Жиззах шахрида яшовчи фуқаролар А. Вовик ва Т. Тоҳирлар Каттакўргон шахрида истиқомат қилувчи фуқаролар А. Хикмат ва Э. Шуҳратлар билан узар жинойн тил биркитириб, Жиззах тумани Уч тепа даҳасида истиқомат қилувчи 2-турх ногирони X. Иномга 1200 АҚШ долларини сотаётган вақтда ушландилар.

Бухоро шаҳар ички ишлар хо-

биран иши чапласига кетди.

Сум билан келишомаган рублар уз эгаларини маъмурий тартиба да жавобгарликка тортилишига сабаб бўлди.

Хуллас бозорларда фаолият курсатётган профилактика инспекторларимиз фуқароларнинг ўзини узи бошқариш идоралари вакиллари, бозорлар маъмурияти ва бошқа соҳавий ҳамкасблари билан бирга ноконуний валюта операцияларини амалга ошироқчи бўлганилар фаолиятига чек куйшишиб, айрим содда фуқароларнинг мутомбирлар гирдобига тушиб қолишининг олдини олишмоқда.

**Тўлқин Мўминов,
ИИВ ҲООББ ҳодими,
милиция подполковники**

Nobel mukofoti sohiblari

ларди. Леви-Монталчини НТРО нинг биологик самара ва таъсир механизмини ўрганиши давом этиди.

1951 йилда Леви-Монталчини Вашингтон университети адъюкт профессори, 1958 йили эса профессори бўлди. 60-йилларда кўп вақтини Италияда ўз оиласи билан ўтказа бошлади ва Петро Анжелетти билан бирга Нимдаги олий саломатлик институтидаги лаборатория ташкил этди. 1961-1969 йиллари лаборатория Вашингтон университети билан бирга комплекс тадқиқот дастурида иштирок этди. Леви-Монталчини барча ишларнинг илҳомчиси эди; ҳодимлар маддий кўмак тамом бўлган вақтларда ҳам НТРО муаммолари устидаги ишларини ўз раҳбарларига шахсан боғланиб қолгандари сабаб да-

хосилар, аниқ бир моддаларни боғлайди) структураси билан боғлиқ оқисиллар ишлаб чиқариш учун кодларга эзалиги кўрсатиб берилди. Бу кашфиёт, рак касаллиги ривожланиши омилларида тартибига солинишининг бузилиши билан келтириб чиқарилишини билдиради. Шунингдек, омиллар томонидан асаб ҳужайраларининг ҳар ҳил турларидаги ривожланиши омиллари аниқланиб, улардан терапевтик даволашда фойдаланиш (масалан, НТРОнинг шикастланган асаб толаларини тикилаша қўллаш ёки терини кўчириб ўтказиш борасида самараордликни оширишда РЭОни қўллаш) усуллари ишлаб чиқиди.

1986 йили Леви-Монталчини ва Коэн ҳужайралар ва органлар ривожланишининг тартибига солиш механизмини тартибига солиш учун фундаментал аҳамият касб этувчи кашфиётларини тан олиш белгиси сифатида" Нобел мукофоти билан тақдирланди. Леви-Монталчини томонидан НТРОнинг кашф этилиши "тажрибали тадқиқотчи авваллари ноанси ва тарқоқ бўлиб туюлган нарасдан концепция тузу олишининг гаройиб намунаси" деб таъриф этилди.

Леви-Монталчини турмушга чиқмади. Римда эгизас синглиси рассом Паола Леви билан яхудий оиласидан алоқада. Леви-Монталчини келишган, ҳәётдан завқ ола биладиган құнвок аёл, ҳамкасблар ва дўстларига нисбатан меҳрибон ва эътиборли. Сент-Луисда тор доирада тақлиф килингандар билан ўтказадиган кечалари хуҳшур таомлари ва кизиқарли сұхбатлари билан доруғ қозонган. Леви-Монталчини Рим лабораториясидаги ишларидан ташқари кўллаб ёш олимларга ҳужайраларини таомларни келишади. Италияда таъсирни ўз тадқиқотларни устидаги ишларни олиб борган бўлса, кейинчалик унинг нейробиология фанидаги интилишлари самараси ўлароқ янги-янги соҳаларга йўл очилди. Кўплаб мамлакатлар олимлари ҳозирга қадар бу соҳаларни ўзлаштиришда иштирок этмоқдалар.

Аввалига

лабораторияси НТРО тадқиқотлари устидаги иш олиб борган бўлса, кейинчалик унинг нейробиология фанидаги интилишлари самараси ўлароқ янги-янги соҳаларга йўл очилди. Кўплаб мамлакатлар олимлари ҳозирга қадар бу соҳаларни ўзлаштиришда иштирок этмоқдалар.

Аввалига

Нобел мукофотидан ташқари, Леви-Монталчини Италияни келишади. Кўплаб мукофотлари, шунингдек, Миллий паралеги жамғарасининг Уйлам Томсон Уэкман мукофоти (1974), Брандейс университети таъсис этган фундаментал тибий тадқиқотлар соҳасидаги юксак ютуклари учун бериладиган Люис Розенберг мукофоти (1982), Колумбия университетининг Луиза Гросс-Хорвиц мукофоти (1986), фундаментал тибий тадқиқотлари учун Алберт Ласкер мукофоти (1986) соҳибаси ҳамдир. У Гарвей жамияти, Америка фан ва санъат академияси, Флоренция санъат ва фан академияси, Белгия қироллик тибий фанлар академияси, Италия миллий фанлар академияси, Европа фан, санъат ва адабиёт академияси, Флоренция санъат ва фан академиясининг аъзоси. Бундан ташқари, Упсал университети, Вейцман институти, мукаддас Мария колледжи ва Вашингтон университети тибий мактаби фахрий унвонларига ҳам ега.

БОРЛИНИ ФАНГА БАҒИШЛАГАН ОЛИМА

ва аралашманинг инкубациясини ўтказди. Дастрабки 12 соат давомида нерв ўсимталари без бўлакчалар бошладилар, сўнгра уларни ўраб олиб, ўзига хос еллигич хосил килдилар. Кейинги тажрибалар без экстрактлари ҳам безларнинг ўзлари каби самарали эканлигини кўрсатди. Ўсишга ёрдам берувчи мадданинг мавжуд эканлиги аён эди ва Леви-Монталчини уни нерв тўқимасининг ривожланиши омилли (НТРО) деб атади.

1953 йили Вашингтон университетида Леви-Монталчини Римда Италия миллий тадқиқот кенгасида ҳужайралар биологияси лабораториясини ташкил этди; 1979 йилга қадар унга директорлик килди, сўнгра штатли иммий ходим бўлди. 1969 йилдан 1977 йилга қадар Вашингтон университети биология бўлимининг профессори лавозимида ишлади. Аввалига Леви-Монталчинининг фақат битта

лабораторияси НТРО тадқиқотлари устидаги иш олиб борган бўлса, кейинчалик унинг

Душанба, 7

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, ўзбекистон!»
8.00-8.45 «Таҳлинома»
8.50 «Ўзбектелефильм» намойиши: «Мусика оханглари».
9.05 «Камалак».
9.40 «Умр мазмуни».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Бошчача ҳаёт». Бадий фильм.
11.35 Ўзбекистон телерадиокомпанияси хор жамоасининг концерти.
«Болалар» сайдераси:
12.05 1. «Улгайш погоналари».
2. «Олтин тоҳ». Телевизион уйин.

13.05 Эстрада тароналари.
13.30 «Ошин». Телесериал.
14.10 Осиё ўйинлари кундаглиги.
14.25 «Сиҳат-саломатлик».
14.45 «Олтина дала». Пахтакорлар учун дам олиш дастури.
15.20 Кундузги сеанс: «Мерос». Телесериал.
16.35 «Ифтиҳор».
17.00 «Бу ахид фасл». Телеальманах.
17.20 «Бешбармок». Тележурнал.
18.10 «Олмани асрарн!»
18.30 «Мулк».

18.45 «Бахтили воеа». Телепотерея.
19.15 Бир жуфт қўшик.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 Биржа ва банк ҳабарлари.
20.30 «Ахборот».
21.05 Ўзбекистон ҳалик артистлари.
21.30 2002 йил - Қарияларни қадрлаш йили. «Париси бор уй».
21.55 «Спорт, спорт, спорт».
22.05 «Кирмизи атиргул». Бадий фильм.
23.15 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали

9.00 Давр тонги.
10.00 «Янги авлод» студияси: «Катта танафус».
10.25 Саломатлик сирлари.
10.45 Мусикий лаҳзалар.
10.55 ТВ-анонс.
11.00 «Давр» ҳафта ичдиа.
11.30 «Доктор Финли». Телесериал.
12.20 «Давр-пенс».
12.35 Қарияларни қадрлаш йили «Қадрлят».
12.55 Болалар экрани: «Рикки-Тики-Тави».
14.10 Кухна оханглар.
14.20 ТВ-анонс.
14.25 «Кусто командасининг сувости саргузашлари».

Телесериал.
15.15 Автосалтанат.
15.30 «Ҳақиқат чегараси». Сернал.
15.55 «Чекиши-соғлика зарар».
Телефильм.
16.05 «Уч плюс иккি». Бадий фильм.
17.25 Кўрсатувлар дастури.
17.30 «Янги авлод» почтаси, болалар учун концерт.
17.55 Мультфильм.
18.05 ТВ-анонс.
18.10 Тафсур ёлқинлари.
18.25 Спорт хафтаномаси.
18.40 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иким.
19.00 Давр.
19.35 ТВ-анонс.

19.40 Кухна оханглар.
19.50 Белда белбоги борлар. Ўзбек кураши бўйича IV жаҳон чемпионати.
20.10 Ёшлар овози.
20.30 Севги тароналари.
20.55 «Эсмेरальда».
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.45 «Мұхаббат қаҳваси».
23.10 «Ёшлар» телеканалида спорт: «Нокат».

23.35 Давр.
23.50 «Ҳақиқат чегараси».
«Тошкент» телеканали
17.20 «Гросс поинт». 1-кисм.
17.45, 19.10, 21.50 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 «Болажонлар экрани». «Шарки ва Жорҳ». 48-кисм.
18.30, 20.00, 21.10, 22.10 «Пойтаҳ». Ахборот дастури.
18.50 «Ҳалқ саломатлиги йўлдида».
19.30 «Спорт ва болалар».
19.45 Мусикий танаффус.
20.30 «Азизим Изабелла».
21.30 «Авто-news».

22.35 Киноноҳо. «Майда фирибгарлар».
«Халқаро» телеканал
Биринчи канал
6.30 - 8.00

16.35 «Вести».
16.50 «Мультифильм».
17.05 «Европыюс» янгиликлари.
17.15 «Ўз-узига режиссер». Биринчи канал
18.00 «Мени куттил».
19.00 «Ким миллионер бўлишини истайди?»
20.00 «Время».
ЎзТВ-IV
20.35 «Каменская». Сернал.
21.25 «Хинд оханглари».
21.35 «Мұхаббат давари». Сернал.
22.30 А. Засецкиннинг юбилей концерти.
00.05 «Ахборот» (рус тилида)

Сешанба, 8

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шархи.
9.00 «Ўзбектелефильм» намойиши: «Асрардан ҳикоя сўйлаб», «Калб садолари».
9.25 «Софлом она - соглом бора».
9.45 «Рангин дунё».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.25 «Кирол Лир». Бадий фильм. 2-кисм.
10.05 «Мулк».

10.20 «Буам, Клиан ва мен». Бадий фильм.
11.40 «Осори-атикаларимиз».
12.05 «Париси бор уй».
12.25 «Спорт, спорт, спорт».
12.35 «Мунонот» ансамблининг концерти.
13.00 «Оталар сўзи - аклнинг кўзи».
14.10 «Сиёсат оламида».
14.30 «Талабалик ийларим».
14.50 Кундузги сеанс: «Мерос». Телесериал.
15.00 «Осталар сайдераси»:
16.30 «Мен ва онам». Ҳалқаро танлов. 2-кўрсатув.
16.55 «Ватанинга хизмат киласман».
18.10 «Барқамол авлод орзузи».
18.30 «Инсон ва кунун».
18.50 «Кўйла, ёшлигим».
19.05 «Тарбифот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».

21.05 «Солик ва биз».
21.20 Ўзбекистон қаналида илк маротаба: «Ошин». Телесериал премьера.
21.35 «Ўзбекистон» каналида илк маротаба: «Ошин». Телесериал премьера.
22.05 «Таянн нуктаси».
22.30 1. «Спорт, спорт, спорт». 2. Теннис бўйича «Челленжер» ҳалқаро турнири.
23.20 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали

9.00 Давр.
9.15 «Янги авлод» почтаси, болалар учун концерт.
9.45 Бизнес-академия.
10.00 Мусикий лаҳзалар.
10.15 ТВ-анонс.
10.20 «Эсмेरальда». Телесериал.
10.35 Қарияларни қадрлаш йили «Қадрлят».

10.50 Ватан манзаралари.
11.10 Жаҳон жугофияси.
12.00 Ёшлар овози.
12.20 «Доктор Финли». Телесериал.
13.30 Интерфутбол.
15.10 Кухна оханглар.
15.20 ТВ-анонс.
15.25 «Аловуддининг сехрли шаммириғ». Бадий фильм.
16.45 Жар ёқасида.
17.00 Кўрсатувлар дастури.
17.05 «Янги авлод» студияси: «Дунё ва болалар».

17.25 «Мультомоша».
17.45 Солик ҳадода сабоқлар.
18.00 Фазал сөғинчи.
18.10 Чемпион сирлари.
18.20 Автолатрал.
18.40 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иким.
19.00 Давр.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Кухна оханглар.
19.50 Давр-интервью.
20.05 Марди майдон.
20.25 Ёшлик наволари.
20.50 «Эсмेरальда».

21.25 Ватан жаҳода қўшик.
21.30 Ёшлар овози.
21.45 «Мұхаббат қаҳваси».
21.50 «Ёшлар» телеканалида спорт: «Нокат».
22.00 Давр.
22.45 «Мұхаббат қаҳваси».
23.10 «Ёшлар» телеканалида спорт: Интерфутбол.

«Тошкент» телеканали
17.20 ТТВда сериал: «Гросс поинт». 2-кисм.
17.45, 19.10, 22.00 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 «Болажонлар экрани». «Шарки ва Жорҳ». 49-кисм.
18.30, 20.00, 21.10, 22.20 «Пойтаҳ». Ахборот дастури.
18.50 «Химоя».
19.50 Мұмтоз наволар.
20.30 ТТВда сериал: «Азизим Изабелла».
21.30 «Туризм ҳақида».
22.45 Кинонигоҳ, «Плезантвиль».

«Халқаро» телеканал
Биринчи канал
6.30-8.00
16.35 «Вести».
16.50 «Топ мюзик».
17.05 «Европыюс» янгиликлари.
Биринчи канал
17.15 «Оилавий ришталар».
18.05 «Аралаш».
18.15 «Сунгит қаҳрамон-2».
20.00 «Время».
20.35 «Оилавий ришталар».
19.00 «Зайф бүғин». Телеўин.
20.00 «Время».
20.35 «Каменская». Сернал.
21.45 «Аралаш».
21.40 «Мұхаббат давари».

ЎзТВ-IV
22.35 FCN Ўзбекистон янгиликлари (инглиз тилида)
22.45 Кинематограф. «Олтин ўрғимчак». Бадий фильм.
00.10 «Ахборот» (рус тилида)

Чоршанба, 9

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35, 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шархи.
9.00 «Ўзбектелефильм» намойиши: «Афросиёб», «Водил».
9.20 «Соз сехри».
9.40 «Бахтияри мони бўлинг».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 Алифбо сабоқлари.
10.25 «Кирол Лир». Бадий фильм. 2-кисм.
10.05 «Мулк».

10.20 «Буам, Клиан ва мен». Бадий фильм.
11.40 «Осори-атикаларимиз».
12.05 «Париси бор уй».
12.25 «Спорт, спорт, спорт».
12.35 «Мунонот» ансамблининг концерти.
13.00 «Осталар сўзи - аклнинг кўзи».
14.10 «Сиёсат оламида».
14.30 «Талабалик ийларим».
14.50 Кундузги сеанс: «Мерос». Телесериал.
15.00 «Осталар сайдераси»:
16.30 «Мен ва онам». Ҳалқаро танлов. 2-кўрсатув.

16.55 «Ватанинга хизмат киласман».
18.10 «Барқамол авлод орзузи».
18.30 «Инсон ва кунун».
18.50 «Кўйла, ёшлигим».
19.05 «Тарбифот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».

«Ёшлар» телеканали

9.00 Давр.
9.15 «Янги авлод» студияси: «Спорт майдончаси», «Келинг, танишайлик».
9.45 «Мультомоша».
10.00 Болажон.
10.15 Мусикий лаҳзалар.
10.30 «Эсмेरальда».
11.00 Спорт-китоб.
11.30 «Ахборот» (рус тилида)

12.00 Оқшом эртаклари.
12.20 «Доктор Финли». Телесериал.
13.30 Интерфутбол.
15.10 Кухна оханглар.
15.20 ТВ-анонс.
15.25 «Аловуддининг сехрли шаммириғ». Бадий фильм.
16.45 Жар ёқасида.
17.00 Кўрсатувлар дастури.
17.05 «Янги авлод» студияси: «Спорт майдончаси», «Келинг, танишайлик».

17.30 Болажон.
17.50 Ракурс.
18.10 Чемпион сирлари.
18.20 Автолатрал.
18.40 Оқшом наволари.
18.55, 21.55 Иким.
19.00 Давр.
19.35 ТВ-анонс.
19.40 Кухна оханглар.
19.50 Давр-интервью.
20.05 Марди майдон.
20.25 Ёшлик наволари.

21.25 Ватан жаҳода қўшик.
21.30 Ёшлар овози.
21.45 «Мұхаббат қаҳваси».
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.45 «Мұхаббат қаҳваси».
23.10 «Ёшлар» телеканалида спорт: «Нокат».

«Тошкент» телеканали
17.20 ТТВда сериал: «Гросс поинт». 4-кисм.
17.45, 19.05, 22.00 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 Болажонлар экрани «Шарки ва Жорҳ». 50-кисм.
18.30, 20.00, 21.10, 22.20 «Пойтаҳ». Ахборот дастури.
18.50 «Навніхол».
19.50 ТТВда мусика.
20.30 ТТВда сериал: «Азизим Изабелла».

21.30 «Умр йўлдоши».
22.45 Кинонигоҳ, «Бевафолар».
«Халқаро» телеканал
Биринчи канал
6.30-8.00
16.35 «Вести».
16.50 «Венециядаги карнавал».
17.05 «Европыюс» янгиликлари.
Биринчи канал
17.15 «Биз анонӣ эмасмис».
17.45 «Аралаш».
18.00 «Оилавий ришталар».
Сериал.
19.00 «Зайф бүғин». Телеўин.
20.00 «Время».
20.35 «Каменская». Сернал.
21.25 «Сокер клуб».
21.40 «Мұхаббат давари».

ЎзТВ-IV
22.35 «Форт Боярд».
23.20 FCN Ўзбекистон янгиликлари (инглиз тилида)
23.30 Кинематограф. «Олтин ўрғимчак». Бадий фильм.
2-kисм. Бадий фильм.
00.10 «Ахборот» (рус тилида)

Пайшанба, 10

«Ўзбекистон» телеканали
6.00 «Ассалом, ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.40 Газеталар шархи.
«Болалар сайдераси»:
9.00 1. «Цирк, цирк, цирк». 2. «Болалар ва катталаар».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00
ЯНГИЛИКЛАР
10.05 «Мулк».

10.20 «Кирол Лир». Бадий фильм. 2-кисм.
10.25

Ko'ngil bitiklari

ҮКИМЧУВЧИЛАРИНДА

Байрамингиз муборак
Мерхебон устозларим.
Ақтим чирогларини,
Ертеган устозларим.

Устоз отангдай улуғ,
Бежиз айтимагандир,
Оламни қылган ёруғ
Кадрдан устозларим.

Зебунисо шеър битса,
Аввал Сизлар учундир,

Сиз берган таълимингиз,
Ақл-идрок күчидир.

Доимо омон бўлинг,
Узоқ яшанг, кўрманг дард.
Давраларнинг тўри доим,
Сизлар билан бўлсин

банд.

Зебунисо САРАБЕКОВА,
Юнусобод туманинг 5-“А”
сinf ўкувчиши

Тоғларки, кеткузар ёзда ўйғилган қорини оз-оз,
Тежамкор сарфлагай доим қўлида борини оз-оз.
Не тонг, соз бирла овоз бирданига бўлмаса уйғун,
Муғаний келтириш тобин бўшашган торини оз-оз.

Кимам гаддор бўлар бирдан, кимам бадкор
бўлар бирдан,
Бориб турган беномус ҳам йўқотган орини оз-оз.
Ижоб бўлгай шикоят ҳам, баҳш ўлгай иноят ҳам,
Ёр бўлгай ҳидоят ҳам, билиб асрорини оз-оз.

Бу Фазлий нотамом эрмас, шиори мухтасарликдур,
Шу боис айлагай дил дафтариҳ ахборини оз-оз.
Ғайдидин ФАЗЛИЕВ,
Ургут тумани

“БОБОМЛАР, БУВИМЛАР
ЙИЛИ...”

Бу йил бобом йили, бувимлар йили,
Саҳоватпешанинг очилар кўли,
Олтин олган эмас, дуо олганнинг
Тонглари мунавар, оқ бўлар йўли.
Бу йил оптоқ-оптоқ ёлади қорлар,
Ёмғири бўлади энді баҳорлар.
Камликини нелигин билмай яшаймиз.
Дунёни тутади шодлик, ёр-ёлар.
Дуолар кутқарар асли оламни,
Дуолар асрарай асли одамни.
Энди бир тан, бир жон бўлиб яшаймиз.
Дуо олган киши кўрмайди камни.

Гулруҳ МУХТОРОВА,
Жиззах шахри

“ИЖБАДИЗ ТИАМ – ОИЗ УЧУНГ”

ДИҚҚАТ!!! Муҳтарам муштари, шу йил 29 сентябрдан эътиборан 4 – Халқаро телеканалда Ўзбекистонда биринчи масофали инглиз тили курси – “Инглиз тили Сиз учун” кўрсатуви намойиш этила бошланди. Ушбу курс АҚШ инглиз тили офици (www.pas.uz), Ўзбекистон инглиз тили музаллимлари Асоциацияси (www.uztea.freenet.uz) ва “Марказий Осиёга бегараз ёрдам” (Central Asia Freedom Exchange) Халқаро корпорацияси каби ташкилотлар кўмагида тайёрланган. “Инглиз тили Сиз учун” масофавий телевизион дастури ҳафтанинг якшанба кунлари тонгига дастурда намойиш этилади ва 25 дақиқа давом этади. Курс мухлислари кўрсатув якунида намойиш этиладиган махсус саволларга жавоб юборишлари керак. Ушбу халқаро лойиҳа “UzPak” маълумотларни узатиш тармоғи Давлат унитари корхонаси (<http://uzpak.uz>), “Ma'rifat” газетаси (ҳафтанинг ҳар чоршанбасида) ҳамда www.dl.uz интернет сайти ахборот кўмагида олиб борилади. Саволларни ана шу манбалардан топишингиз мумкин. Курс якунида (2003 йил июнь ойи-

да) энг фаол иштирокчилар АҚШ элчиносининг Инглиз тили офици ҳамда Ўзбекистон инглиз тили ўқитувчилари Асоциацияси томонидан махсус сертификатлар билан тақдирланадилар ва инглиз тили дарслеклари билан мукофотланадилар. Ушбу масофавий курс нафакат талабалар, балки инглиз тили музаллимлари учун ҳам фойдалидир.

Кўрсатувдан ўрин олган “Асоциация янгиликлари” саҳифасида Ўзбекистон инглиз тили музаллимлари ўзлари учун жуда фойдали бўлган маълумотларни билиб олишлари мумкин.

Ҳаммангизга омад тилаб, Халқаро телеканалда кутиб қоламиз!

“Инглиз тили Сиз учун” курсининг дастлабки саволлари билан танишинг:

1. How would you explain your culture's formal and informal forms of address?
2. Describe greetings for different groups of people: old/young; female/male; family/friends.
3. Use adjectives to create a “word picture” of your city's central square.

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва ған ходимлари кабаба ўюшмаси Ma азий Қўмита .

Бош мұхаррир:
Халим САЙДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АХМЕДОВ, Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БУРИОЕВ (бош мұхаррир ўринбосари), Шукур ЖОНБОЕВ, Фахриддин КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой МАТ҆УРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош мұхаррир ўринбосари), Ҳулкар ТЎЙМАНОВА, Нурлан УСМОНОВ, Сайдулла ҲАҚИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Республикаси
Давлат Матбуот Қўмитасида
№ 20 рақам билан 12 июнь
1998 йил рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149, 150. Г-929.
Тиражи 23331 Г. 1 2 3 4 5 6
Хажми 4 босма табок,
Офсет усулида босилган,
қоғоз бичими А-3

Навбати мұхаррирлар:
Ахмад ОТАБОЕВ.
Навбатчилар:
Баходир ЖОВЛИЕВ.

«Ma'rifat»дан материалларни кўчириб босиша таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: мастьул котиб—136-56-42,
хатлар, мактабгача ва мактабдан ташқари таълим янгиликлари бўлими — 136-54-23,
умумий ўрта таълим янгиликлари бўлими,
қасбга йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари бўлими — 136-54-03, олий таълим янгиликлари бўлими, реклама ва тарғибот бўлими — 136-55-58.

Газета материаллари
«Ma'rifat Madadkor» нашриётida
терилди. Репринт компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалади.

«Шарқ» нашриёт-матбаба
акционерлик компанияси
босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон»
кўчаси 41-үй
Босинига топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.

„ЕЛҚИН“ КРОССВОРДИ

БЎЙИГА: 1. Оғирлиги, вазни кам. 3.

Якка, танҳо. 4. Айирув боғловчиси.

6. Ёруғ, ёғдули. 7. Улкан, катта.

10. Жисмоний жиҳатдан тўла

ривожланганлик, камолот.

11. Бирон нарсанинг ҳара-

катдаги йўли, траекто-

рия. 12. Мажлис, ии-

гин. 16. Адолат. 17.

Мавжуд эмас. 18.

Шеъриятда

ошиқнинг қад-

ди ўхшатила-

диган араб

ҳарфи. 19. Ернинг

Куёш атрофида бир

марта айланиб чиқиш

муддати. 23. Кийимнинг

бўйин ўрни учун очилган

қисми. 24. Ҳақиқатга зид, но-

тўғри. 28. Тариқа, тарз. 29.

Чўнтак. 32. Етти киши.

ЭНИГА: 2. Табаррук зот. 5. Елпиш

учун ишлатиладиган дастали

буом. 8. Бирор амал берилиган-

лиги ҳақидаги расмий ҳужжат.

9. Кўпчилик. 13. Етти карра

ўн. 14. Босиб ўтилган ма-

софа. 15. Эр киши, жа-

сур одам. 20. Хатга

қарамасдан, ёд-

дан. 21. Туянинг

боласи. 22. Тўпла б

қўйилган.

25. Отлар

тўдаси. 26. Дук.

27. Ёнаёт-

ган нарсалардан

кўтарилиувчи ўт. 30.

Отнинг ёлини ўраб

кўйиладиган мато. 31.

Ёнма-ён турган. 33. Жони-

вор гўшти билан овқатлана-

диган. 34. Кимёвий элемент.

Тузувчи: Давронбек ТОЖИАЛИЕВ

Бўйига: 1. Оғирлиги, вазни кам. 3.

Якка, танҳо. 4. Айирув боғловчиси.

6. Ёруғ, ёғдули. 7. Улкан, катта.

10. Жисмоний жиҳатдан тўла

ривожланганлик, камолот.

11. Бирон нарсанинг ҳара-

катдаги йўли, траекто-

рия. 12. Мажлис, ии-

гин. 16. Адолат. 17.

Мавжуд эмас. 18.

Шеъриятда

ошиқнинг қад-

ди ўхшатила-

диган араб

ҳарфи. 19. Ернинг

Куёш атрофида бир

марта айланиб чиқиш

муддати. 23. Кийимнинг

бўйин ўрни учун очилган

қисми. 24. Ҳақиқатга зид, но-

тўғри. 28. Тариқа, тарз. 29.

Чўнтак. 32. Етти киши.

ЭНИГА: 2. Табаррук зот. 5. Елпиш

Бўйига: 1. Оғирлиги, вазни кам. 3.

Якка, танҳо. 4. Айирув боғловчиси.

6. Ёруғ, ёғдули. 7. Улкан, катта.

10. Жисмоний жиҳатдан